

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

NJIŽNICA

PRVA SEJA NOVEGA OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

Za predsednika je izvoljen Franc Pirkovič

podpredsednika pa sta Niko Belopavlovič in Viktor Zupančič

20. julija je bila v Novem mestu prva seja novega okrajnega odbora združenega novomeskega okraja. Seji so prisostvovali tudi nekateri ljudski poslanci. Najprej sta imela zbor ločeni seji, na katerih so po poročilu verificacijske komisije potrdili izvolitev odborov za posamezne zbornice. Takoj nato so vsi odborni prisegli. Do izvolitve predsednikov obeh zborov sta vodila seji najstarejša odbornika: v okrajnem zboru Blaž Sutar, v zboru proizvajalcev pa Jože Fortun. Za predsednika okrajnega odbora OLO Novo mesto je bil izvoljen Janez Zunič, za predsednika zbornice proizvajalcev pa Henrik Cigoj.

Takoj nato je bila združena seja obeh zborov, katero je vodil do izvolitve predsednika OLO najstarejši odbornik Jože Fortun. Izbranim poročila predsednika inčiativnega odbora za zvezo komun Francja Pirkoviča o delu odbora in njegovih komisij od začetka do sprejema zakona o novi teritorialni razdelitvi, so sledile volitve predsednika OLO. Z velikim aplavzom so odborniki soglasno izvolili za predsednika združenega okrajnega odbora Novo mesto Francja Pirkoviča. Z ozirom na velike gospodarske naloge povečanega okraja bo imel OLO dva podpredsednika. Na ti mesti so odborniki soglasno izvolili Nika Belopavloviča in Viktorja Zupančiča. Za tajnika OLO je bil imenovan Zvonko Perc, dosedanja tajnik OLO Novo mesto.

Nato so izvolili številne odborniške komisije za posamezne naloge. V komisijo za volitve in imenovanja so bili izvoljeni: Ema Musar, Miha Počrvina, Milan Simec, Blaž Pahulja in Gusti Slavinc. V posebno komisijo: Tone Perc, Zvonko Perc, Franc Jakljevič, Maks Vale in Franc Kaps. V komisijo za statut: Miha Počrvina, dr. Tone Znidar, Peter Romančič in doktor Teodor Zbižej. V komisijo za ugotovitev premoženjskih pravic in obveznosti, ki preidejo na novi okraj: Boris Andrijaščič, Jože Prijatelj, Alojz Hutar,



FRANC PIRKOVIČ-CORT, predsednik novega OLO Novo mesto

Franc Medle, Jože Hudoklin in Martin Zevnik. V komisijo za prevzem arhivov in inventarja od dosedanjih okrajnih in občinskih ljudskih odborov: Franc Pirkovič, Zvonko Perc, Maks Sorn, dr. Tone Znidar, Janko Sukej, Janez Potočar, Stane Falkner in Sergej Thorževski. V komisijo za vskladitev pravnih predpisov: Viktor Zupančič, dr. Tone Znidar, Janez Zunič, Maks Vale in dr. Teodor Zbižej. V komisijo za izvajanje proračuna: za okraj Novo mesto - Viktor Zupančič, Tone Perc, Maks Vale in Henrik Cigoj. Za okraj Črnomelj - Janez Zunič, Niko Belopavlovič, Franc Jakljevič in Milan Simec. Za okraj Krško - Maks Vale in Martin Zevnik.

Po končani skupni seji so odborniki dosednjega novomeskega okraja razdelili nekaj tekočih upravnih zadev. Med drugim so dobili delno zvišanje cen oskrbnih dni v splošni bolnišnici v Novem mestu. Nove oskrbne cene na posameznih oddelkih bolnišnice znašajo od prvega julija dalje: na internem oddelku 950 din dnevno, na kirurgičnem 1200 din, na ginekološko-poročniškem oddelku 1100 dinarjev, na pljučnem oddelku 850 din, na infekcijskem oddelku 720 din in v materinskem domu 580 din dnevno. Sorazmerno so cene oskrbnih dni v novo-meški bolnišnici še vedno nekoliko nižje kot v ostalih podobnih zdravstvenih zavodih v Sloveniji.

Ljudski odbor okraja je izvoljen

V torek, 19. julija, so se sestali v Kočevju ljudski odborniki okraja Kočevje in novopriključnih krajev od dosedanjega okraja Črnomelj, da se konstituirajo. V kočevskem okraju ni bilo nobenih naknadnih volitev odborov, ampak so odborniki novih predelov občine Predgrad, ki je bila priključena kočevskemu okraju, avtomatično postali odborniki okrajnega zbora in zbor proizvajalcev. Tako šteje sedaj okrajni zbor 44 odbornikov, zbor proizvajalcev pa 32. Tudi tokrat so se seja okrajnega zbora udeležili zvezni in republ. poslanci. Sejo je vodil najstarejši odbornik okrajnega ljudskega odbora Ljotze Lovšin.



JANEZ PIRNAT, predsednik novega OLO Kočevje

Najprej sta se oboja zborov ločeno sejala vseh predstavnikov in izvolila nova predsednika odborov, nato pa so odborniki prisegli. Za predsedujočega predsednika okrajnega ljudskega odbora je izvoljen Jože Oberstar, sekretar Rudnika Kočevje, za zbor proizvajalcev pa Karel Grm, rudar iz Kočevja. Oba predsednika sta po izvolitvi govorila o nalogah, ki čakajo novi odbor. Zlasti sta poudarila utrjevanje komunalnega sistema, pomoči

Seja je izvoljen

nika pa je bil imenovan Pavel Jeriha. Zbora sta izvolila še več komisij, ki bodo pripravile statut, personalno komisijo za proračun in komisijo za prevzem inventarja in vskladitev predpisov. Sprejeli so tudi odluk o številu odbornikov novih občin, katerih bo sedaj v kočevskem okraju 7. Ob koncu so sprejeli pravilo sklada za zidavo stanovanjskih hiš, dali so več javstvenih izjav za najetje posojila raznim podjetjem ter sklenili, da morajo podjetja zaključne račune objaviti v Uradnem listu. Prihodnja seja bo 29. julija, ker bodo izvolili predsednika svetov, imenovali več uslužbenecv okrajnega ljudskega odbora in sprejeli statut okraja.

Število odbornikov v obč. ljudskih odborih okraja Kočevje

Na zadnji seji obeh zborov OLO Kočevje so med drugim tudi odločili, da bo imela občina Kočevje 40 odbornikov, Predgrad 17, Ribnica 40, Sodražica 17, Draga-Loški potok 26, Velike Lašče 31 in Dobropolje 25 odbornikov.

Na seji so sprejeli tudi pravila Sklada za zidanje stanovanjskih hiš, dali več garancijskih izjav za posojila raznim podjetjem in sprejeli odluko, po katerem bodo morala objavljati kratak izvešček bilance naslednja podjetja v okraju: Elektro Kočevje, LIP Ribnica, Apnenica Dobropolje, Opekarna Ribnica, Tekstilna Kočevje, KGP Kočevje, SGP Zidar Kočevje, Gradbenik Ribnica, podjetje »AUROR« Kočevje, Trgopromet, Ključavničarstvo in Kleparstvo Kočevje, Pletilnica Sodražica in Stolarna Sodražica. D.D.

Obiskali smo Bazo 20 na Rogu

Na današnji je kakšnih 200 Novomešanov z avtobusi in kamioni odšlo na izlet k Bazi 20 na naš partizanski Rog. Izlet je lepo uspel in je bil dobro organiziran, kar je zasluga MO SZDL in Zveze borcev. Posebno presenečeni so bili vsi tisti Novomeščani, ki so bili tolikrat prvi pri Bazi 20, oz. sredi roških gozdov, kjer je Glavni štab NOV Slovenije vodil naš upor proti okupatorjem. Z zanimanjem smo si ogledali barake, v katerih je delalo medvojno vrhovno poveljstvo naše vojske, v kateri so ustvarjali pokojni tovariš Boris Kidrič in drugi vojaški in politični voditelji vstaje. Zanimiv je bil tudi ogled bolnišnice v Jelendolu. Hvalični smo poslušali vodica iz Podturna, ki nam je razlagal posameznosti iz vojnih dni in takratno življenje na Rogu.

Iz Dol. Toplice in Topliške doline je prišlo čez dan na Bazo 20 kakšnih sto ljudi. Za preskrbo so poskrbeli Topličani, z nizkimi cenami in dobro kvaliteto pa se je postavilo zlasti Zadržno trgovsko podjetje iz Novega mesta. Dobro razpoloženi smo se zvečer vrnili v Novo mesto. Dan vstaje smo sredi roških gozdov proslavili tako, da ga menja nikjer drugje ne bi mogli bolje.

Bela krajina ima v novem OLO 27 zastopnikov

Kot smo že poročali, šteje novi OLO Novo mesto 110 odbornikov. Od teh jih je 77 iz dosedanjega novomeskega, 27 iz dosedanjega črnomeljskega in 6 iz dela dosedanjega krškega okraja. Odborniki OLO Novo mesto iz Bele krajine so:

V okrajnem zboru: Marjan Skrbinšek, Črnomelj; Alojz Hutar, Črnomelj; Blaž Pahulja, Črnomelj; Jakob Suhorepec, Otovce; Janez Zunič, Črnomelj; Stanko Novak, Preloka; Rudolf Kalkič, Vintca; Matija Mušič, Dragatuš; Niko Belopavlovič, Črnomelj; Martin Brodrič, Rožalnica; Zvonko Hanzelj, Gradca; Franc Jakljevič, Metlika; Martin Zugelj, Novo mesto; Franc Kaps, Starihov vrh, in Zan Škrinjcar, Črešnjevce.

V okrajnem zboru proizvajalcev, industrijska skupina: Anton Lovko, Semič; Jože Dolnar, Črnomelj; Jože Fortun, Dama; Franc Koba, Metlika; Milan Simec, Črnomelj, in ing. Branko Pernel, Kanjžari.

območja je mesto izpraznjeno in bo potrebno razpisati volitve za odbornike te skupine.

Izvoljena je komisija za upokojene vojaške osebe

Na osnovi odločka Zveznega izvršnega sveta o upokojitvi pripadnikov JLA in uslužbenecv v službi JLA je bila pred kratkim izvoljena posebna komisija skupno za Belo krajino in dosednji novomeski okraj. Komisija je pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto, v njo pa so bili izvoljeni: za predsednika Francja Pirkoviča, za tajnika Janez Potočar, za člana pa Martin Zugelj, Janez Zunič in Franc Košir.

Vsi, ki imajo kakršnekoli opravke s komisijo, naj se obravajo neposredno na njo, na naslov: Komisija za vojaške upokojene osebe pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto.

Kovanec po 10, 20 in 50 din dobimo

Zvezni izvršni svet je izdal odluko o novem kovanem denarju za 50, 20 in 10 din. Kovani denar bo iz aluminijevega brona. Kovanec za 50 din bo težak 6 gramov in bo imel premer 25,5 mm, kovanec za 20 din bo težak 4 grame s premerom 23,2 mm, kovanec za 10 din pa bo težak 3 grame in bo imel premer 21 mm.

Stroške za izdelavo novega kovanega denarja trpi Narodna banka FLRJ. Ko bo nakovana potrebna količina novih kovanecv po 50, 20 in 10 din, bo upravni odbor Narodne banke FLRJ izdal odluko o njihovi izročitvi v obtok in odlobo o odvzemu sedaj veljavnih bankovcev iste vrednosti iz obtoka.

VREME
od 29. julija do 7. avgusta.
Nekako do 29. julija nestalo vreme, v nadaljnjem potoku večdnevno razdobje lepega vremena. Naslednje padavine pričakujemo okoli 5. in 6. avgusta.

Proslava dneva vstaje v Metliki

Občinski odbor Zveze borcev v Metliki je s pomočjo ostalih organizacij pripravil lepo proslavo dneva vstaje v nedeljo, 24. julija, dopoldne. Proslava je imela lep kulturni spored pred spomenikom padlih borcev na trgu. Pri sporedu je sodelovala domača godba na pihala, svojci padlih in zastopniki množičnih organizacij pa so položili pred spomenik več vencv.

Popoldne je Zveza borcev priredila zabavo na Pungartu. Zabave s plesom so v Metliki pogoste in vedno dobro pripravljene. Zabava Zveze borcev pa je bila za Metliko nekaj posebnega, bila je brez godbe, vsaj do 8. ure zvečer. In vzrok?

Priprave za zabavo so bile dobre; pripravljeneja je bilo dovolj za krepčilo, kot je že običajno. Vse je bilo v redu, le godbe ni bilo. Odbor ZB se je namreč zaradi manjših stroškov dogovoril z godbo LM iz Ljubljane, ki naj bi igrala na popoldanski prireditvi. Ker pa je godba morala drugam, ni mogla priti v Metliko. Prireditelj so se nato obrnili na domače godbenike, katerih je v Metliki dovolj. Posamezniki, ki imajo menda nekak monopol nad godbenim življenjem Metlike, pa so bili globoko užaljeni, ker je odbor hotel za spremembo in zaradi nižjih stroškov naročiti godbenike iz Ljubljane. Zato niso dovolili igrati posameznim članom, ki so bili pripravljeni nastopiti.

Ni nobenega dvoma, da imajo posamezniki v Metliki zasluge za glasbeno življenje, vendar te zasluge ne dajejo nikomur nobenega pooblastila za monopolizacijo Novo mesto.

nad vsem! godbeniki sploh. Mišljimo, da je zadržanje takih ljudi do prireditve Zveze borcev zelo malo tovariško. Vsaka organizacija ima pravico, da si za svojo prireditel izbere godbo, za katero smatra, da bo najbolj ustrezala. Če zaradi spremembe in nesanih razlogov prireditelj Menda tudi tu ved

Brez izobrazbe ni napredka

Ob zaključku šolanja 69. letnika Kmetijske šole na Grmu

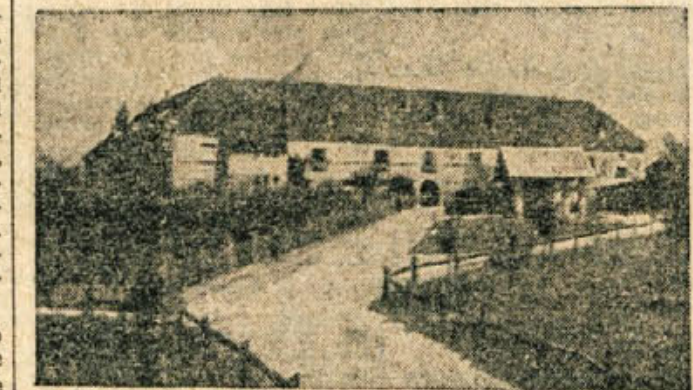
V soboto 23. julija zvečer je bila v učilnici Kmetijske šole na Grmu vsa skupna slovesnost: 21 bodočih gospodarjev, kmetičkih fantov, zaključilo pouk in se poslovilo od enoletne splošne kmetijske šole. Pridrutili so se skoraj 1300 dosedanjim absolventom gradske kmetijske šole, ki bo obhajala prihodnje leto 70-letnico svojega obstoja. Ravatelj šole tov. Kegljević je začel novim absolven-

tom obilo uspehov pri nadaljnem delu in jim razdelil spričevanja, razrednik tov. Kocovan pa je pohvalil prizadevnost posameznikov, ki so se z vidnim veseljem lotili učenja in pokazali proti pričakovanju lepe uspehe. Med 21 učencem, izmed katerih je bilo letos 18 Dolenjske, 2 s štajerske in 1 z Gorenjske, so bili 3 odličnjaki, 8 prav dobrih, 7 dobrih in 3 zadostni. V imenu sveta za prosveto in

kulturo pri OLO je fantom čestital k uspehu tudi šol. inšpektor tov. Solmajer. Najstarejši izmed učencev se je zahvalil za pridobljeno znanje, želel pa je, da bi dajala šola še več praktičnega znanja. Omenil je med drugim, da letos učenci niso dobili dovolj priložnosti za čepenje in še nekatera druga praktična dela.

V jeseni se bodo vrata kmetijske šole na Grmu znova odprla. Šola lahko sprejme 40 učencev in je bila v letu 1954-55 izkoriščena le do polovice. Kmetijske zadruge so v preteklem šolskem letu še pomagale s študijem dolenjskim kmetičkim fantom do tako zelo potrebne izobrazbe, vendar še vse premalo. Mnogi starejši gospodarji se s ponosom postavljajo, da so bili nekoč gojenci na Grmu. Številne naloge, ki so pred nami na področju povečanja kmetijske proizvodnje in vsestranskega izboljšavanja našega kmetijstva, naravnost vpijejo po strokovno sposobnih ljudeh. KZ imajo dovolj kadrov za sposobno vodstvo odsekov, manjka organizatorjev itd. Pomagajte mladim, da delo vnetim kmetičkim fantom, da bodo prišli na Grm - šola jim bo dala za življenje potrebno znanje.

Medtem ko kaže naš kmet zadnja leta precejšnje zanimanje za napredek, pa izobraževanje, brez katerega ne more biti in ni napredka, še znatno zaostaja za potrebami. Zato pokažite kmetički mladini pot v kmetijske šole! Kmetijske zadruge, zagotovite si pomoč pri vodstvu pospevalnih odsekov s tem, da pomagate sinovom vaših članov k vpisu in šolanju na dolenjski kmetijski šoli na Grmu.



Kmetijska šola na Grmu bo prihodnje leto slavila 70-letnico obstoja.

Ni razlogov za podražitev ostalih predmetov in uslug

OKRAJNI KOMITE ZKS NOVO MESTO JE RAZPRAVLJAL TUDI O POLOŽAJU OB PODRAŽITVI ŽIVIL. PODJETJA IN OBRTNIKI NOVMESKEGA OKRAJA SO SE DOSLEJ DOBRO ZADRŽALI: NEUPRAVIČENIH ZVIŠANJ CEN SE NISMO ZASLEDILI

Zvezni izvršni svet je s posebnimi odločbami določil višje cene žitaricam in moki, hkrati pa sprostil cene masla in olju ter zvišal cene tobačnega izdelka. Za izravnavo prejemkov so bile s posebno odlobo zvišane plače in pokojnine za 500 dinarjev mesečno in otroški dodatki za 240 din.

Poraba žita je pri nas čedalje večja, njegova proizvodnja pa se ni dosegla predvojnega. Del krivde za to nosijo tudi cene, ki niso dovolj vzpodbudne za pridelovalca. Po indeksu v primerjavi z letom 1933 pri osnovni 100, dosegajo cene žita indeks 150. Pri živini in živalskih proizvodih znaša indeks n. pr. 1960, pri sočivju 1954 in pri vini celo 2773. Cene žita vidno zaostajajo v primerjavi z ostalimi kmetijskimi pridelki. Z zvišanjem odkupnih cen se bo interes pridelovalcev za pridelovanje žit znatno povečal, hkrati pa bo to vplivalo na spremembo strukture prehrane pri nas. Znano je namreč, da je ravno v naši državi potrošnja žit na posameznega prebivalca zelo velika, daleč nad povprečjem v drugih državah.

Podobno je tudi z mastjo. Cena na masti je bila do sedaj znatno manjša kot cena najslabše

vrste mesa. Tako nizka cena masti prav gotovo ni vzpodbudna za rejce prašičev. Nizke cene žit in maslač, zaradi katerih pridelovalci niso imeli interesa za večjo proizvodnjo, so med drugim vplivale, da smo morali vsako leto uvažati velike količine žit in maslač. To je neugodno vplivalo na našo plačilno bilanco in morali smo se odrediti maršrskemu, da smo lahko uvozili monjačajoče količine žit in maslač.

Za tobačne izdelke je znano, da so izredno poceni v primerjavi s cenami drugih artiklov. Cene industrijskega blaga so nasproti predvojnemu sedaj višje sedemdesetkrat, cene tobača pa so bile desetkrat višje le šestkrat. Pripravniki je tudi treba, da je potrošnja tobača pri nas vojnino narasla za okoli 40 odstotkov.

Prve dni so novi ukrepi Zveznega izvršnega sveta vnesli nekaj zmede v naše gospodarsko poslovanje zlasti tam, kjer so si te ukrepe tolmajili po svoje. Mnogokje so mislili, da sedaj lahko avtomatično dvignejo cene posameznih proizvodov in storitev. Po tehtnih pojasnitvah naših vodilnih tovarišev pa je postalo veliki večini ljudi takoj jasno, da gospodarsko lahko prenese te ukrepe brez kakrš-

novem upravičena. Čeprav menjava družbenih dejavov, nima tudi drugih dohodkov kot od pripravljane hrane.

O nastalem položaju v zvezi s podražitvijo nekaterih živil je razpravjal na svoji redni seji med drugim tudi Okrajni komite ZKS ob navzočnosti org. sekretarja CK ZKS tovaršice Vide Tomšič. Po proučitvi nastalega položaja je bil okrajni komite mnenja, da ni nobenih razlogov za podražitev ostalih predmetov in uslug. Priporočil je organom družbenega upravljanja, da nastojajo proti posameznim težnjam za podražitev, kolikor bi se te kje pojavile. Kaže, da so družbeni organi upravljanja, to je zbornice in združenja, pravilno razumeli svojo vlogo v tem primeru ter so svojim članom tolmajili nove ukrepe tako, kot so zamisljeni.

Ukrepi naših državnih organov so usmerjeni v to, da se poveča proizvodnja, ker je od tega v celoti odvisna življenjska raven delovnih ljudi. Vskladitev cen kmetijskih pridelkov s cenami industrijskega blaga je eden važnih ukrepov v tej smeri. Temu cilju služijo tudi združeni ukrepi Zveznega izvršnega sveta. Zato je treba najočedneje nastopiti proti vsem, ki bi te ukrepe tolmajili drugače in skušali sprostiti in povzneti cen izkoriščati za kakršnekoli spekulativno namene. R.

nih žilnih posledic ter da zaradi tega ni nobenih razlogov za podražitev ostalih potrebščin. Navzile vsem tem jasnim potrebam in dokazom pa so nekatera podjetja in posamezniki čisto neupravičeno dvignili cene drugim predmetom, kar je povzročilo oster protest delovnih ljudi, ki vidijo v tem čisto navadno spekulacijo.

V priznanje obrtnikom in podjetjem v novomeskem okraju moramo zapisati, da niso šta po tej poti. Organi tržne inšpekcije OLO Novo mesto, ki so bili ves čas na delu, niso v okraju zasledili niti enega primera neupravičene podražitve. Okrajna gostinska zbornica je sklenila sesanek svojih članov, na katerem so se pogovorili, da cen ne bodo zviševali. Prehrana abonentov v gostišnih se bo, po zagotovitvi predsednika Gostinske zbornice dvignila le toliko, kolikor se je podražil kruh.

Topel sprejem kurirskih patrol od Bojancev do Šentlovenca

Deseto obletnico osvoboditve so dostojno praznovali tudi kurirji reledaj stanic iz vse Slovenije. Zbor vseh kurirjev je bil 21. in 22. julija v Ivančni gorici pri Štici. Pred tem pa so kurirske patrle prehodile stotine kilometrov po starih kurirskih poteh, obiskale so številne znanke in prijatelje iz tistih velikih zgodovinskih dni ter obnovile spomin na partizanske tradicije, ki so v srcih naših ljudi še vedno enako žive.

V Poljanah je med drugimi škvala stare znanke tudi Kolenčeva mama. V vojni je izgubila moža in tri sinove. Sedaj je sama v hiši s tretletnim vnukom. Tako se je navadila na ta kraj, da ne bi mogla živeti drugje. Tu je pokopan eden izmed njenih sinov, zato se ne more ločiti od tega kraja. Mož ji je umrl v internaciji, en sin je padel kot komandir čete marca 1943 pri Metliki, drugega so doma ujeli begolastniki in ga ubili v Dol. Toplice, tretji je prav tako padel žrtve domačih izdajalcev v Suhli krajini leta 1944. Okrajni odbor ZB se je letos ob 22. juliju spomnil Kolenčeve mame z majhnim darilom. Bila je vsejala in je jokala od ganotja ob obisku.

Belokranjske kurirje so pričakali v Podturnu kurirji TV stanice 15, domačini, predstavniki OLO in okrajnega odbora ZB ter nekaj gostov iz Dolenskih Toplic. Po pozdravu so pionirke poklonile kurirjem šopke cvetlince, kurirji pa so jim kupili bombonov. Občinski odbor ZB Dol. Toplice je pripravil kurirjem in gostom majhno zakusko. Se isti

večer so kurirji obiskali Romovo družino v Obrhu, stano in zanesljivo postojanko med vojnami, obiskali pa so tudi Gorčeto-mamo v Podhošti. S skromnimi darili v obeh družinah so počastili spomin na skupne napore in žrtve med vojno.

20. julija zjutraj je že kar lepa četica 16 kurirjev nadaljevala pot na Frato, kjer so se jim pridružili še kurirji nekdanje TV stanice 16. Tu jih je pozdravil tajnik okrajnega odbora ZB Martin Pavlin. Med svečanostmi darilil v obeh družinah so kurirji položili vence na grob padlih partizanov, obenem pa so obdarili nekaj partizanskih otrok in mater. S Frate so kurirji krenili proti Trebnjemu, kamor so prispeli proti večeru. Po njihovem prihodu je bil v Trebnjem pravi partizanski miting ob veliki udeležbi domačinov. Sodelovala sta tudi pevski zbor in godba na pihala.

Oguben nečednik spet v zaporu

31-letni O. A. se je letos dne 20. julija vračal po prestani kazni iz novomeskih zaporov. Na Ragovski cesti je zvrabil s seboj 8-letno deklico s pretvezo, naj mu pokaže pot. Zavrabil jo je v Ragov log, kjer mu je otrok hotel pogniti, vendar je O. A. zagrozil, da jo bo ubil, če bi hotela zbežati. V gozdu jo je vrzel na tla, da bi ji storil silo, nakar je deklica začela na vso moč vpiti. Njena klica so zaslišali ljudje, nakar je zločinec opustil svojo namero ter pognil, vendar je bil že čez nekaj ur v rokah pravice

Naslednji dan zjutraj so odšli kurirji v Šentlovenec, kjer so jih prvi tako svečano sprejeli. Tu so se jim priključili kurirji štajarskih reledaj stanic. V Šentlovenecu so jih pozdravili pred ploščo padlih partizanov. Se isti dan proti večeru so se nekdanji kurirji dolenskih in štajarskih reledaj stanic sestali s kurirji iz ostale Slovenije in z njimi vred ter gosti in prebivalci svečano praznovali deseto obletnico osvoboditve, hkrati pa tudi Dan vstaje slovenskega naroda.

GROZNA TOČA V HALOZH

Kakor poroča »Ptujski tednik, je prejšnje sredo toča grozno klestila po Halozah. Najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi padla toča, debela kakor oreh in manjše jabolko. Vinogradi so dobro kazali in obetali lep pridelek, prav tako tudi sadje. Po ure se je usipala po vinogradih in poljih suha toča in neumljeno razbijala trte in sadno dreve. Po toči je močan nali odnašal v doline zemljo, kamenje, listje in sadje, voda pa je v nižini zalila še tiste redke njive s koruzo in pšenico. V grapah se led dva dni ni stajal, toliko ga je bilo. Najhujše je udarjen Turški vrh, Hrastovec, Gorčetak in okolica Zavreča. V teh krajih je uničen ves pridelek.

4-letni otrok zažgal kozolec

20. julija je proti večeru izbruhnil požar v kozolecu Ant. Potokarja v Račjem selu št. 9 pri Trebnjem. Kozolec je zgorel do tal, v njem pa ves pridelek pšenice, ječmena in orodje. Ogenj je podtaknil 4-letni domač otrok, ki se je ob kozolcu igral z vžigalicami. Po kmetih vžigalec še vedno ne skriva pred malimi otroci. V gornjem primeru je škoda za dober milijon dinarjev.

Preživevi kurirji dolenskih reledaj stanic so pričeli pohod pod vodstvom Franca Koštrja-Pavla iz Bojancev v Beli krajini 17. julija. Pri sprejemu kurirjev in na mitingu, ki so ga priredili v tej znanj partizanski vasi, so bili navzoči prav vsi prebivalci, od otrok do starikov. Svoje stare znanke so vaščani sprejeli z velikim navdušenjem. Mitinga sta se udeležila tudi ljudski poslanec Janez Hribar in preds. OLO Crnomelj Janez Zunič. Iz Bojancev so kurirji nadaljevali pot v Stražnji vrh, kjer so jih prav tako pričakali domačini, pridružili pa so se jim tudi kurirji nekdanje TV stanice 8. Skupno so nato nadaljevali pot med vinogradi v Ročji vrh, kjer so se oglasili kot vedno med vojno pri Butalevkih. Od tam so odkorakali v Semči, kjer so jih domačini pričakali s cvetjem in zastavami. V Semču so kurirji prenočili, zjutraj pa nadaljevali pot preko Mirne gore proti kočevskim Poljanam in Podturnu.

ZELEZO
trgovina z železino
v Ljubljani
Stritarjeva ulica 7
sprejme
DVA TRGOVSKA POMOČNIKA
in
DVA VAJENCA
Nastop službe takoj, plača in oskrba za vajenca po dogovoru. Pismane ponudbe dostavite na naslov trgovine »ZELEZO«.

IZ NOVEGA MESTA

PROSLAVA DNEVA VSTAJE je bila 21. julija zvečer, v Lomu ljudske proslave. O začetku vseljudskega upora proti okupatorjem na Slovenskem je govoril sekretar Mostnega komiteja ZKS Ludvik Golob, kulturni del spreda pa sta prispevala orkester KD Dušan Jerič pod taktirko Ivo Mitaka in moški pevski zbor pod vodstvom Toneta Markija, ki je izredno lepo zapel štiri borbene pesmi. Za moramo ugotoviti, da je bila udeležba Novomečanov na proslavi za naše partizansko maso sramotno nizka. Če ne bi bilo oficijerjev JLA in nekaterih članov SZDL, bi bila dvorana na pol prazna. Grajati je treba malomarn odnos MO SZDL do obveščanja o takih prireditvah, saj so lokrat n. pr. plakate o akademiji izobesili šele v četrti zjutraj. Neokusno napisani in zlepljeni lepki niso mogli vzbuditi potrebne pozornosti. Seveda pa kaže slaba udeležba tudi na nizko zavest vseh tistih komunistov in članov SZDL, ki so bili doma, a se zgolj iz komunističnih takih proslav ob državnih praznikih ne udeležujejo.

»TEH NEKAJ LITROV MLEKA SE NE IZPLAČA DELITI!«
Tak je bil odgovor prodajalca v novomeški mlekarni v soboto zjutraj, ko je vrsta odjemalcev čakala na mleko. Ponovno se je že zgodilo, da morajo v mlekarni čakati žene, matere in lepo število majhnih otrok, ki jih pošiljajo starši po mleko, toliko časa, da se »zbera« večja količina mleka, nakar šele ga delijo. V mlekarni imajo kupci stroga, skuta, bombonov in drugih živih prednost pred vsemi tistimi, ki teko čakajo na mleko. Čeprav bi prodajalca z manjšo pripeljano količino lahko odpravila vsaj tiste, ki najdajo čakajo na mleko, tega ne stori vedno in dostikrat šele na kritiko enakojdne začne z delitvijo. Od vodstva mlekarne pričakujemo večjo uvidenost; in boljši odnos do stranki Trgovine in mlekarne so tu zaradi ljudi — ne pa narobe!

NA NOVOMESKI POŠTI smo zadnje čase večkrat videli v poznih popoldanskih urah nepotrebno gnečo pred okencem za oddajo pisemskih pošilk. Zgodi se, da nekatera večja podjetja in ustanove prinesejo po cele kupe priporočenih in drugih pisem v zadnjem trenutku, ko pošta zaradi odhoda vlakna že zaključuje sprejem takih pošilk. Posamezne stranke, ki imajo navadno samo eno pismo, čakajo zaradi večjih ustanov oz. podjetij tudi po 10 in več minut, da lahko pridejo na vrsto. Dogovor med pošto in prizadetimi večjimi podjetji oz. ustanovami bi nepotrebno gnečo in godrnjanje zlahka odpravil. Če dogovor s kakšno ustanovo ne bi držal, pa naj da pošta prednost posameznim državljanom, ne pa nedisciplinarnim kurirjem z grmadeo pisem, ki so skoraj vedno napisana že dopoldne...

Dobiček jim je več kakor potrebe ljudstval

Čudne donose ima kočevsko avto podjetje do avtobusne proge, potnikov in prebivalcev ob cesti Stari trg—Kočevje in Stari trg—Crnomelj. Letos se je zgodilo že petkrat, da je podjetje brez obvestila vzelo s te redne in edine proge za Poljansko dolino avtobus in ga dalo na razpolago za izletniške vožnje. To se je dogajalo tudi lani.

Alli je tudi pri tem socialističnem podjetju nerodajen izključno večji dobiček odn. zaslužek? Mar ni ova moralna in pogodbeno obveza za redno vzdrževanje avtobusne proge, dolžnost do številnih potnikov, ki ob takih prilikah zamarn pričakujejo avtobus vzdolj ceste, končno pa tudi prevzetna dolžnost do doline s 1699 prebivalci prav nobene cene? Kaj če bi družba vprala delovni kolektiv navedene podjetja, s šlagoviti sredstvi obratuje in si ustvarja zaslužek?

VERA REMIC:

Slovenska umetnost med NOV s posebnim pogledom na književnost

zavljanom, ne pa nedisciplinarnim kurirjem z grmadeo pisem, ki so skoraj vedno napisana že dopoldne...

Starša mlekarne izdeluje različne sira, surovo in kuhano maslo, skuto in smetano, precej mleka pa proda v konzumu. Količina teh proizvodov se bo v bodoče močno povečala, izdelovalci pa bodo še nekatere druge izdelke. Lani (letos je proizvodnja nekoliko večja) je mlekarina izdelala naslednje količine produktov, ki naj dajo slutiti proizvodnjo nove mlekarne:

sirop	12.585 kg
sirop (1/4 mastni)	12.585 kg
sirop (3/4 mastni)	8.143 kg
dolenski ementalce	1.672 kg
edamec	487 kg
skupaj sira	22.887 kg

surovo maslo 6.855 kg
kuhano maslo 114 kg
skuta 2.519 kg
smetana 576 kg
mleka v konzumu pa 143.497 litrov.

NOVA MLEKARNA PA 20.000 LITROV

Zmogljivost predelave nove mlekarne bo 20.000 litrov mleka dnevno. Razumljivo je, da te količine ne bodo dosegli kar čez noč. Najprej računajo na 5000 litrov. Mleka je na področju dovolj, toda težave so pri prevozu, pri zbiralnicah, pa

že med vojno je Selškar napisal tudi mladinski roman »Tovariši« — naš prvi večji partizanski tekst s tematiko iz življenjskega zvestobe. Izšel je v tisku 1946, ker med vojno ni bilo mogoče tiskati tako občutnega teksta. Pisal je tudi vojne reportaže, tako na primer »Zmagali bomo« — opis pohoda XVIII. divizije.

BOGO FLANDER KLUSOV JOŽA

Božo Flander, nabojni prozajski partizanista in mojster vojneke reportaže, je dorasil v Ljubljani, v Šiški. Bil je znan alpinist in že talnat bolj poznan pod psevdonimom Klusov Joža, ki so mu ga vzdeli alpinisti, kot s pravim imenom. Bil je v službi na železniški direktoriji, kjer je kmalu po prihodu Italijanov dobil stike z OF in aktivno delal, dokler ni leta 1942 odšel med gorenske partizane.

TEČE PA LE!

Prvotne načrte, zlasti kar se tiče opreme, je bilo treba nekoliko omejiti in jih prilagoditi razmeram. Nabava strojev iz inozemstva ni možna ali vsaj neznatna, zato morajo stikati za njimi, kadar vedo in znajo. Kljub temu dela dosti naglo napredujejo. Gradbeno dela, ki so v rokah podjetja »Krkas«, so že pri kraju. Sedaj montirajo stroje, urejajo upravne prostore in prostor okoli nove mlekarne, ki bo z letos obratovati; prvi izdelki bodo prišli na trg že naslednji mesec.

SEDAJ 3000 LITROV MLEKA DNEVNO...

V polletnih mesecih ima mlekarna manj mleka, preko 3000 litrov ne pride. Zbiralno območje je precej obsežno, tako da v polletni vročini ni mogoče vsega mleka izkoristiti. V Suhli krajini ne pobirajo večernega mleka, ker se skoraj redno skisla.

Starša mlekarne izdeluje različne sira, surovo in kuhano maslo, skuto in smetano, precej mleka pa proda v konzumu. Količina teh proizvodov se bo v bodoče močno povečala, izdelovalci pa bodo še nekatere druge izdelke. Lani (letos je proizvodnja nekoliko večja) je mlekarina izdelala naslednje količine produktov, ki naj dajo slutiti proizvodnjo nove mlekarne:

sirop	12.585 kg
sirop (1/4 mastni)	12.585 kg
sirop (3/4 mastni)	8.143 kg
dolenski ementalce	1.672 kg
edamec	487 kg
skupaj sira	22.887 kg

Popravek

V članku »KAZEN JIM JE BILA ODMERJENA«, je tiskarski škrat zamenjal nekaj imen in kazni, kar s tem popravljamo:

Z Lipovec in Bevcen so se spustili v nevarne spekulacije še Tone Košorog, Rudolf Barol in Matija Korošec, ne pa Marija, kakor je bilo pomotoma tiskano. Tone Košorog je bil obsojen samo na 9 mesecev zaporov, na denarno kazeno 60.000 din v 6 mesecev zapora pa je bil obsojen Malnaržič. V tretjem odstavku članka se zadnji dve vrstici glasila pravilno: »ostali pa pojnjo od 3 mesecev do enega leta«.

O teh pesmih je zapisal Boris Grabnar: »Selškar je znal zajeti množično čustva v prepričljive stih, ker jih je pač sam doživel in pretrpel. In prepričljiv in močno je pri njem res samo tisto, kar je sam doživel in pretrpel... Selškarjeve partizanske pesmi ne zaslužijo imena dovršenih umetnin — v njih je tu pa tam marsikaj nepesniškega, prevaskdanega, vendar pa jih je cela vrsta, ki zasluži trajno pozornost.«

Med take, ki bodo ohranile svojo umetniško vrednost, spadajo na primer »Tako je z nami, »Tja čez reko«, »V narodu domovine«, »Hlova goras« in še nekatere.

Vse Selškarjeve pesmi pa so v tistih dneh veliko pomembile in opravile pomembno delo. Njegova pesem »Na jurca«, ki jo je uglasbil Karel Pahor, je postala prava partizanska bojna pesem.

Te dni si videl pred trgovinami s špeciirskim blagom v Ribnici kaj zanimive prizore. Pred trgovinami je stalo na desetine ljudi, vsi z edino željo, da bi čimprej prišli do sladkorja in kvasa, pred pekarnami pa so se drenjali za kruh. Ko je človek gledal vse to prvirvanje in dolge repe, se je nehote spomnil na čase »garantiranee preskrbe. Ljudje so pustili delo in šli na lov za sladkorjem, kvasom in kruhom. Če bi trgovine imele teh potrebščin dovolj na zalogi, bi se dni iztekle težke stotisoče. Če bi bili po-

trčiniki disciplinirani, se ne bi zgodilo, da je nekaterih kritičnih živil kar na hitro zmanjkalo, kar je privedlo do nepotrebnih repov. In kljub temu tudi sedaj, ob trenutnem pomanjkanju teh živil, ni bilo treba zapravljeni časa pred trgovino, ko bo vprašanje sladkorja in kvasa v kratkem rešeno.

Delo pri Zadružni mlekarni gredo h kraju

ko se dalje uporablja — ali za predelavo v mlečne izdelke ali pa ga po ceveh odvede v tanelce, velike sode z oblogo, ki prepreči, da bi se mleko pokvarilo, kjer čaka na potrošnike.

Nova mlekarna bo izdelovala maslo, različne sire, jogurt, kazein in pozneje tudi topljeni sir (sir trikotne oblike, zavit v staniolne papirčke). Kazein izdelujejo iz posnetega mleka in služi za lepila v industriji.

Ko bo proizvodnja v teku, bo mlekarna zaposlila približno 35 uslužbencev, sedaj pa jih ima 15. Tudi to razmerje pove, da mlekarina Okrejnje zadružne zveze v Novem mestu ne bo majhen obrat.

16. julija je imel občinski sindikalni svet v Ribnici svojo drugo sejo, na kateri so obravnavali predvsem dvig cen nekaterih prehranbenih predmetov. Dvig cen surovega masla za približno 100 din pri kg nikakor ni mogoče opravičiti. Saj krave ravno tako mležejo kakor pred podražitvijo in tudi proces proizvodnje

V Ribnici smo spet videli repe pred trgovinami

Te dni si videl pred trgovinami s špeciirskim blagom v Ribnici kaj zanimive prizore. Pred trgovinami je stalo na desetine ljudi, vsi z edino željo, da bi čimprej prišli do sladkorja in kvasa, pred pekarnami pa so se drenjali za kruh. Ko je človek gledal vse to prvirvanje in dolge repe, se je nehote spomnil na čase »garantiranee preskrbe. Ljudje so pustili delo in šli na lov za sladkorjem, kvasom in kruhom. Če bi trgovine imele teh potrebščin dovolj na zalogi, bi se dni iztekle težke stotisoče. Če bi bili po-

trošniki disciplinirani, se ne bi zgodilo, da je nekaterih kritičnih živil kar na hitro zmanjkalo, kar je privedlo do nepotrebnih repov. In kljub temu tudi sedaj, ob trenutnem pomanjkanju teh živil, ni bilo treba zapravljeni časa pred trgovino, ko bo vprašanje sladkorja in kvasa v kratkem rešeno.

Ne pozabite: poravnana naročnina vam zagotavlja brezplačno nezgodno zavarovanje pri Dolenskem listu!

v Belo krajino in na Hrvaško ter usodo njegove zadnje reportaže popisuje Djuro Smičberger, Flandrov soborec iz brigade:

»Stopam vtric s Klusovim Jožem, namestnikom komisarja druge bataljona, in bojničarjko Anko. »Spet bo snovi za pisanje. meni Joža, ki je lepo opisal vse zadnje akcije Cankarjeve brigade: obleganje Novega mesta, Trebnje in Stampetov most, da smo jih mogli že nekaj dni po borbi izdati v brošuri. S ceste smo po poljskih poteh zavili na desno, pred ob Ozlja, toda, kakor povedo obveščevalci, Stavivam se ne odmikamo.

Ze se je rahlo svedilo, ko sva se s Klusovim Jožem spet sešla v koloni. Iz torbe je izvlekel svežen listov in mi jih dal: »Polji v divizijsko tehniko in Blegaš naj dajo temelj navslov. Ze nekaj časa novim s seboj napisano, sem hotel se piliri, pa kaj veš, da kje ne ozobam, ali kako drugače...«

Zjutraj smo se ustavili v hrvaški vasi Lončar Brdo. Ničde ni pomislil na spanje, češnje so bile tako polne in na mah jih je pol brigade obralo... Kdor se je bal, kako se bomo hranili, ku smo prateš s kuhinjami pustili onkraj Kolpe, se je zdaj poslušal. Se bolj pa opoldne, ko so hrvaška dekleta prinesle polne jerbabase dobrot.

V trabu so pripravili počto za divizijo. Priložil sem tudi »Blegaš« Klusovega Jože. Njegova zadnja reportaža iz prvih dni partizanstva.

»Si odposlal?« se je pozanimal Joža, ko sva se srečala naslednji dan na poti proti Vukovi gorici in kot se je nazadnje izkazalo, proti Bostijevemu, našemu končnemu cilju. Tipanje okrog Staviv je bilo taktičnega pomena. Pojavili smo se precej hrupno, toda toliko bolj tih nenadoma oddli, da se sovražnik ni nadejal, ko smo se pojavili pred Bostijevim. Boj se je vnel 29. junija 1944 zvečer. Spet je s Cankarjevo brigado, kot nekoč, sodelovala XIII. hrvaška, to pot njeno toplešnovo. Tem združenim močem se zagrozena posadka Nemcev in ustavev ni mogla upirati... Zadnjega junija so vdrle v postojanko naše čete... Bostijev je padlo tudi za visoko ceno naših dobrih tovarišev: operativnega oficirja prvoga bataljona, namestnika komandanta četrtega bataljona, komandanta tretjega bataljona Ilije in — Klusovega Joža iz drugega bataljona.

Kakor da je šla z njim v gub tudi njegova zadnja reportaža »Blegaš«. Nekaj dni po Bostijevim so heli napadli štab divizije v Žužemberku in uničili precej materiala, med njim tudi rokopol Klusovega Jože.

Od tedna do tedna

Gledan slozi prizmo mednarodnega političnega dogajanja je bil prejšnji teden v oseh desetih letih po vojni eden najvažnejših, če ne najvažnejši. Kio je prišla v javnost vest, da bi se udeležili prireditelj po vojni spet sestali največji predstavniki štirih veleil, so ljudje majali z glavami, češ iz te moke ne bo kruha. Brite izkivlje v doline zemljo, kamenje, listje in sadje, voda pa je v nižini zalila še tiste redke njive s koruzo in pšenico. V grapah se led dva dni ni stajal, toliko ga je bilo. Najhujše je udarjen Turški vrh, Hrastovec, Gorčetak in okolica Zavreča. V teh krajih je uničen ves pridelek.

državni, ki se je niso sprijaznil z misljo, da miroljnini narodi s čedalje večjo odločnostjo odklanjajo sloberno misel na novo vojno pustoboje, so torej izgubili la pod nogami. In v tem je morada največji pomen zvezske konferenec. Zdjaj ko je odstranjena nevarnost nove vojne, si bodo vsi narodi sveta globoko oddahnili. Najhujša je negotovost. In v negotovosti je živel svet vsa povojna leta. Zdjaj bo mnogo lažje obravnnavati tudi druga manj važna vprašanja.

Zenevska konferenca je imela več značilnosti, kakršnih svet na dosedajšnjih konferencah ni bil važen. Svet je presentiel že negel sporazum o dnevnem redu. Značilni to bili tudi prisrčni, skoraj bi rebeli prijateljski stiki med največjimi predstavniki štirih veleil. Na vseh stikih ni sicer nič uradnega, gre zgolj za vživudnost, za srčno omiko. Vendar pa so pri srčni omiki stiki često zelo važni, saj odpirajo in utirajo pot k sporazumevanju v važnih mednarodnih zadevah. Prav osebni stiki lahko često pripomorejo, da dvržavni premoste velike težave in ovare in svojim delu. Presentielva značilnost Zenevske konference je bila tudi v tem, da ni bilo sluhiti na njej nobene pike, sovražne besede, nobenega nedostojnega izvaza, kakršnih so izgovorili državni in diplomati nič koliko na mnogih povojnih konferencah in sestankih. To kaže, da je nepomoči Zenevska konferenca izredno važno prelomnico v mednarodnem političnem življenju. O tem ne dvomijo niti politiki, ki so na tistem želeli, da bi se izjavilo enakob, kakor so se izjavile vse povojne konference. Sode o sadovih Zenevske konference se v glavnem niemojo. Odrsanila je vojno nevarnost, utrla je pot k nadaljnjemu sporazumevanju med narodni, v miroljnjubni narodih v Evropsi, je dolga in naporna. Isto volja za peče probleme Daljnega vzhoda, ki jih v Zenevi sploh niso omenili. Vendar pa lahko rečemo, da je led prebit in da pomeni Zenevska konferenca na poti k utrditvi povojnega sveta, da je sploh še potrebno govoriti o obožrčenem spopadu. Politiški in svet po pravici razveseli.

S tem večjim zanimanjem in napezostjo je svetovna javnost pričakovala Zenevsko konference, takoj ko je padla odločitev o njenem sklicanju. Ta važna konference je končana. Vsa svetovna javnost zdaj v tisku in pogovornih postreza njene sadove. Kakšni so ti sadovi? Kdo je imel prav v svojih napovedih in ugibanjih o njih? Nobenega dvoma ni, da pomeni Zenevska konference izredno važno prelomnico v mednarodnem političnem življenju. O tem ne dvomijo niti politiki, ki so na tistem želeli, da bi se izjavilo enakob, kakor so se izjavile vse povojne konference. Sode o sadovih Zenevske konference se v glavnem niemojo. Odrsanila je vojno nevarnost, utrla je pot k nadaljnjemu sporazumevanju med narodni, v miroljnjubni narodih v Evropsi, je dolga in naporna. Isto volja za peče probleme Daljnega vzhoda, ki jih v Zenevi sploh niso omenili. Vendar pa lahko rečemo, da je led prebit in da pomeni Zenevska konferenca na poti k utrditvi povojnega sveta, da je sploh še potrebno govoriti o obožrčenem spopadu. Politiški in svet po pravici razveseli.

Tako je lahko svet z bilanco Zenevske konference povsem zadovoljen. Seveda bo pot do sporazuma, do ureditve tako važnih, lahko večoma naravnost usodnih vprašanj, kakor je zdravilco Nemščje in upostavitve n.k.u v Evropi, je dolga in naporna. Isto volja za peče probleme Daljnega vzhoda, ki jih v Zenevi sploh niso omenili. Vendar pa lahko rečemo, da je led prebit in da pomeni Zenevska konferenca na poti k utrditvi povojnega sveta, da je sploh še potrebno govoriti o obožrčenem spopadu. Politiški in svet po pravici razveseli.

Stopimo navijalcem cen takoj na prste!

16. julija je imel občinski sindikalni svet v Ribnici svojo drugo sejo, na kateri so obravnavali predvsem dvig cen nekaterih prehranbenih predmetov. Dvig cen surovega masla za približno 100 din pri kg nikakor ni mogoče opravičiti. Saj krave ravno tako mležejo kakor pred podražitvijo in tudi proces proizvodnje

V TEM TEDNU NABIRAMO sledeča zdravilna zelišča:

Cvet bele deteljele 140 din, njivske mačehe 700 din, rmana 30 din, bodičevja 180 din. List volčje čejanje (beladono) 130 din, oreh 40 din, melise 150, borovnice 70 din, robide 36 din, maline 40 din, lupuha 60 din, pljučnice 90 din.

Rastilno hribske rese 280 din, urhovke 60 din, rmana 30 din.

skržlice 120 din, jetičnika 100 din, njivske mačehe 120 din, jerternika 180 din.

Korenine gladeža 65 din, regrata 120 din, arčne moči 150 din, bele čmerike 100 din, baldrijana 260 din.

Plod borovnice suhe 450 din, kumne 480 din, ržni rožički 800 din.

vojuška reportaža »Trebnje«, nato pa širi črtice pod naslovom »Tovariši«. Tji so močeno vezane na Dolensko, ena pa na Gorenjsko. Nadalje je izdal opis »Is dne Cankarjeve brigade« in brošuro »Bataljoni«, ki slika življenje partizanov na Gorjančih in v Beli krajini (»Bunkerji«, »Izpad«, »Strazja« in »Partula«). Zadnja njegova reportaža, kot pripoveduje tov. Djuro, je bila »Blegaš«.

Klusovega Jože ne zanimajo toliko dogodbi (boji, pobodi, strazže, zasedi, bunkerji) kot človek na teh kritičnih položajih in v tem nemirnem, nevarnem okolju; človek z vsem svojim humanizmom, plemenitim povojstvom, in brezmejno predanostjo, nevuljivim tovarištvom, z vso nemo grozo in drzno neustraševostjo, kerazka človek z vso mitrajno problematiko. Vse to bogato duševno življenje našega človeka pa podaja izvirno, preprosto, nenasrejeno in neprizlično, brez nepotrebnega filozofiranja in psihologiziranja, vendar pa globoko utemeljeno in zasidrano v tej pestri resničnosti. Njegovo pisanje, tako v reportažah kot črticah, je dojenjino nad samo propagando in prebaja markije v pravo literarno umetnost z lepim jezikom in sročerzarnim, bestvimm slogom. Bil je res nadarjen pripovednik o njem: neobhijli prozajski veščnik in, da je nekatr povojni partizanista, zlasti pa mojster vojaške reportaže.

»Si odposlal?« se je pozanimal Joža, ko sva se srečala naslednji dan na poti proti Vukovi gorici in kot se je nazadnje izkazalo, proti Bostijevemu, našemu končnemu cilju. Tipanje okrog Staviv je bilo taktičnega pomena. Pojavili smo se precej hrupno, toda toliko bolj tih nenadoma oddli, da se sovražnik ni nadejal, ko smo se pojavili pred Bostijevim. Boj se je vnel 29. junija 1944 zvečer. Spet je s Cankarjevo brigado, kot nekoč, sodelovala XIII. hrvaška, to pot njeno toplešnovo. Tem združenim močem se zagrozena posadka Nemcev in ustavev ni mogla upirati... Zadnjega junija so vdrle v postojanko naše čete... Bostijev je padlo tudi za visoko ceno naših dobrih tovarišev: operativnega oficirja prvoga bataljona, namestnika komandanta četrtega bataljona, komandanta tretjega bataljona Ilije in — Klusovega Joža iz drugega bataljona.

Kakor da je šla z njim v gub tudi njegova zadnja reportaža »Blegaš«. Nekaj dni po Bostijevim so heli napadli štab divizije v Žužemberku in uničili precej materiala, med njim tudi rokopol Klusovega Jože.

Klusov Jože je začel raspisovati svoja doživljanja in opisovati življenje sotovaršev že »Gorenjski in hribska leta gre v znanje«, »Kurirja Timeta zadaja poje«, »Aljoša« in »Trže tovariši«. Nji je sledila

(Se nadaljuje)

IZ NAŠIH KRAJEV

Rodovom v spomin žrtvam v počastitev

S seje šolskega odbora v Ribnici

Pretekli teden je imel sejo šolski odbor šolskega okoliša Ribnice. Med drugim so razpravljali o doseženem učnem uspehu otrok v osnovi šol. V minulnem šolskem letu je obiskovalce osnovno šolo 301 šolar — 177 dečkov in 124 deklic. Šola je izdelala 81,7% učencev. Zanimivo je, da je zaostalo več fantov kot deklet in da je bil učni uspeh v nižjih razredih večji kot v višjih. Rezultat učnih uspehov v osnovni šoli je razmeroma kar dober. Iz osnovne šole je prestopilo v prvi razred gimnazije 75 učencev, število učencev osnovnih šol pa je z letom vpisanih v prvi razred osnovne šole naraslo od prejšnjih 301 na 320. V šoli primanjkuje učbenikov, predvsem za zgodovino in zemljepis. Odbor je razpravljal tudi o težavah, ki jih ima šola sprtič nizkega proračuna. V drugem nadstropju osnovne šole je treba napeljati

še električno razsvetlavo, popraviti pročelje šole, streho itd. Peči v razredih so stare in malo izdatne. Naj omenimo še to, da so šolske klopi brez črnilnikov in morajo šolarji nositi črnilo s seboj. Z dobro voljo in večjim razumevanjem pristojnih oblasti bi nekatere stvari rešili lahko popravili in izboljšali. (or)

KAKO JE S SLADKORJEM V ŠENTRUPERTU IN DRUGO?

KZ v Šentrupertu je dobila v času od 1. do 19. julija sladkor dvakrat, občinska trgovina pa enkrat. Ne vem, ali niso vsa trga podjetja enako upoštevana pri razdeljevanju živil. Pri delitvi sladkorja je pri nas tako: če znaš, da ga delijo in če prideš na vrsto, ga dobiš kilogram, če pa ne zveš za delitev, ostaneš prazen rok. Pa tudi to ni po-

Drama »ZA SVOBODO« na šentjernejskem odru

Za proslavo Dneva vstaje je uprizorila igralska družina KUD Brata Pirkevič drama Stanka Cajnkarija v 4. dejanjih »Za svobodo«.

Proslavo je začela Predm. uč. Anica Cvetič v klenim govorom. Nato je naš domačin, absolvent fil. Marjan Motičnik, povedal uvodne besede k igri. Drama nas je globoko presunila, saj so nam podali igralci v vseh odzihih dovršeno igro. Boris Gabrijelj v vlogi inženirja Dušana Zelenika, Jerele Milka kot Ivana Pazin in Jerele Martina kot Ivane hčerka so zalrgali težke vloge tako doživeto in pretresljivo, da nam je mestoma zastajala diha. Tudi Trojari Malčič kot Martina Gregorič, Ivan Metelko v vlogi Toneta Gordana in Albina Kovačič kot Vera so prespevale k uspehu drame. Ponočili so jo pretekli nedeljo v polni dvorani — znak, da so naši ljudje doverljivi tudi za drame.

Igralski družini in neumorni režiserki Tončki Škerletovi smo iskreno hvaležni za ta lepi dar ob proslavi Dneva vstaje slovenskega naroda.

Krampi so udarjali ob kamen. Cesta je bila na tem kraju še posebno trda in hiteti je bilo treba skopati globok prekop skozi vsa širina ceste, da se tako sovražnik onemogoči, vsaj za krajši čas, prehod z motornimi vozili. Noč je bila mirna, lepa julska noč, vendar težka in čudno moreča v vsej svoji lepoti in pokojui. Mislo pred svitom je bilo delo opravljeno. Prvi sončni svit je ozaril ranjeno čisto in košata drevesa, ležeč križem kračem za prekopom na cesti, prava spartazanska lipnjaka, ki naj brani osvobodeno ozemlje proti stokrat močnejšemu sovragu.

Takrat smo pisali leto 1942. Svobodone potok vsaj so čuvali partizanski odredi, ljudem so delili pravico njihovi ljudski odbori. Svobodi pa je grozila nevarnost. Sovražnik je že dneva in dneve bombardiral vasi po sodraski in ribniški dolini,

vasi so gorele po Notranjski. Loška dolina je bila v plamenih, sovražnik je požigal na hrvaški strani, Prezidu in kdo ve kod je vse. Samo Potočanom je bilo do takrat prizaneseno. 30. julija je napetost med ljudmi dosegla višek, vedno bolj bližajoče se streljanje je naznanilo ljudem, da bo sovražnik vsak čas tu. Partizanske enote, videč, da stokrat močnejšemu in do zob oboroženemu sovražniku ne bi bile kos, so se prepugirale na druge položaje. Vsaka druga oddelca je imela v tedanjih okolišnih za tamkajšnje partizanske enote težke posledice, da ne govorimo o težkih žrtvah, ki bi bile kos, so se prepugirale na druge položaje. Vsaka druga oddelca je imela v tedanjih okolišnih za tamkajšnje partizanske enote težke posledice, da ne govorimo o težkih žrtvah, ki bi bile kos, so se prepugirale na druge položaje. Vsaka druga oddelca je imela v tedanjih okolišnih za tamkajšnje partizanske enote težke posledice, da ne govorimo o težkih žrtvah, ki bi bile kos, so se prepugirale na druge položaje.

Proti poldnevju 30. julija so prve italijanske enote z neprestanim streljanjem prodirle v obrobne potoške vasi. Na svojem potu so pobile več fantov, talcev, ki so jih pobrali z dela

Tatova koles sta prejela zasluženo kazen

Zaradi tatvine koles sta se pred okrajnim sodiščem v Kočevju zagovarjala in prejela zasluženo kazen C. A., mizarski pomočnik iz Mahovnika pri Kočevju, in L. I. iz Ravnega doba pri Sodražici.

C. A. si je meseca aprila »posodil« moško kolo, last KGP Kočevje, vredno 32.000 din, za katerega je odgovarjal uslužbenec podjetja K. O. Kolo je vzel pred gostilno v Kočevju, v svojem zagovoru pa je navedel, da je to storil v pijanem stanju. Sodišče mu tega ni verjelo, saj je bilo pred gostilno več koles in C. A. si je izbral najboljega. Preden pa se je hotel odpraviti, so ga zalotili in kolo vrnili lastniku. Ker je bil do sedaj že večkrat kaznovan, ga je sodišče obsodilo na 7 mesecev zapor.

Komisijaska razprodaja nepremičnin

Naprodaj so novi ali pa dobro obranjeni predmeti davčnih dolžnikov po zelo nizki ceni: Koroški šivalni stroj »Singer« Boidina Stefana, gostilničarja iz Dragutaja; Radio aparat »Kosmaj« Jermana Leopolda, ključavničarja iz Cernomlja; moško kolo Puška Janceva, kmeta iz Sečnega sela in razno tekstilno, obutveno in drugo blago Verderberja Janceva iz Obhra; Kipek drobno podobna poljanila in slabo ogledajo predmetje v prodaji vsake delovni dan v pisarni uprave za dohodke Okrajnega ljudskega odbora Cernomelj.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

- Kino KRKA Novo mesto**
Od 29. julija ob 1. avgusta: ameriški film REBECCA.
Od 2. do 4. avgusta: filmski film BELA KOSUTA.
- Dom JLA v Novem mestu**
Od 29. do 31. julija: angleški film ESTER VATERS.
- Kino Dolenjske Toplice**
30. in 31. julija: francoski film PLACILJO ZA STRAH.
1. in 4. avgusta: francoski film GOSPOD HULOT NA POČITNICAH.
- Kino Trebnje**
30. in 31. julija: ameriški barvisti film AMERIKANEC V PARIZU.
Predstavi v nedeljo ob 14. in 16. uri.
- Kino Cernomelj**
2. in 3. avgusta: JAZ IN MOJA ZENA.
Od 4. do 7. avgusta: PREPOVEDAN SADR.
- Kino JADRAN Kočevje**
Od 29. do 31. julija: nemški film PRIVATNA TAJNICA.
2. in 4. avgusta: angleški film INSPEKTOR JE PRIŠEL.
- Kino Loški potok**
30. in 31. julija: angleški film NAJSREČNEJŠI DNEVI NASEGA ŽIVLJENJA.
- DEŽORNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA**
Do konca meseca julija dr. Vodnik, od 1. do 21. avgusta dr. Špiler.
- MALI OGLASI**
PRODAM leseno hišo v dobrem stanju na Bednju pri Cernomlju. Cena 58.000 dinarjev. — Naslov pri upravi lista. (431)
PRODAMO plenenske - rodovnišnice baje stvarljive pasme v starosti od 12 do 15 mesecev. — Kmetijsko gospodarstvo, Kostanjevica na Krki.
UGODNO PRODAM čisto žepno v kopalni, poudarjeno transportno kanto za 60 kg bakreno peronoskopno škroplilnico in šest litrovske plošč 400 g — 35-35-6 cm. Zamenjan tudi za živila ali druga sušnika. Ljubljana. Zastopnik: Dr. J. Valjavec, ul. Cankarjeva 21.
VALJAVEC za etiketsko stroko sprejema takoj Kmetijsko zadru. ga Metlika. Prošnje je treba poslati na upravo zadruge.

ZIDARJE, pričlene zidarje, tesarje in delavce vzamemo v stalno zaposlitev. Dela se lahko tudi več ur dnevno. Prilučni zidarji imajo možnost kvalifikacije. — Delo je tudi v zimskem času. Gradbeno podjetje »GRADITELJ«, Ljubljana, Smartinska cesta 64-B.

OBVEŠTILO

POŠTENO GOSPODINJSKO POMOCNICO Iščemo, siro nad 45 let. Javi naj se pri upravi listov. Dam v našem posvetoju z vsemi prikljnimi.

OBVEŠTILO

Zdravstveni dom Novo mesto obvešča vse prizadete, da se 1. avgusta 1945 zaradi dopustov začasno spreminjajo delovni časi ambulane. Ambulanta št. 1 (za zavarovalce v delovnem razmerju) bo poslovala v avgustu ob torkih od 6. do 9. ure in od 14. do 16. ure, ostale dneve pa od 6. do 11. ure. Popoldnaska ordinacija v tih dneh odpade.

Ambulanta št. II (za svoje zavarovalce upokojence in njih svotece, invalide, ubožne in privatniške) bo poslovala od 12. do 17. ure razen sobot, ko bo ordinacija od 12. do 15. ure.

Zdravstveni dom Novo mesto

OBVEŠTILO

Občinski ljudski odbor Dolenjske Toplice obvešča, da je most čez Krko v Do. Polju zaprt za vsak prevoz.

STUDENTJE!

Vse člane Kluba doolenjskih visokoolcev, ki se nameravajo udeležiti desetdnevnega tabora na Rabu, obveščamo, da bo v soboto, 30. julija ob 19. uri zadnji sestanek pred odhodom. Sestanek bo v sejni dvorani OLO Novo mesto. Prijava za taborjenje sprejema Darinka Novak, Novo mesto, Glavni trg. Odbor KDV.

OBVEŠTILO

Občinski ljudski odbor Dolenjske Toplice obvešča, da je most čez Krko v Do. Polju zaprt za vsak prevoz.

KRONIKA NESREČ

Ržen Marija iz Kočevske reke je padla na paši in si poškodovala desno nogo. Smilost Stepan, delavec pri gradbenem podjetju »PIONIR« v Cernomlju, je padel z vlaka in si poškodoval desno roko. Ramovš Franc, kmet iz Hovca pri Šentrupertu, je padel pri delu na polju in si poškodoval levo nogo. Kovačič Antona iz Vel. Gabra je ugriznil pes v levo nogo. Kulovec Franc, delavec pri GU Poljane, je pri delu padla žaga na levo roko. Cvjetan Anton, kmet s Cikave, je padel s čeznje in se poškodoval po glavi in rokah. Merolž Franc iz Gornje vasi si je pri predvoških valah poškodoval desno nogo.

IZ MATIČNIH URADOV

Novo mesto
Pretekli teden je bilo rojenih 14 dečkov in 11 deklic. — Poroka sta se: Berdava Josip, sin kmeta iz Vavte vasi, in Jakica Angela, trg. pomočnica iz Vrhnih sel.
Umrli so: Miklič Alojz, stn. kmet, 28 let, iz Dol. Kamenja Baje Franc, upokojenec 39 let, iz Novega mesta. Rifelj Rudi, otrok, 4 let, ubojne in privatniške bo poslovala od 12. do 17. ure razen sobot, ko bo ordinacija od 12. do 15. ure.

iz novomeške porodnišnice
Pretekli teden so rodile: Strauss Ana iz Brezove rebri pri Dvoru — dečka. Videtič Justina iz Metlike — dečka. Kresna Ana iz Trebelnega — dečka. Kastelic Marija iz Vel. Buče vasi — dečkelc. Blatnik Anzela iz Pleša pri Hlinjah — dečkelc. Zagar Terezija iz Biške vasi pri Mirni peč — dečkelc. Robek Rozalija iz Trške gore — dečkelc. Rešelj Jozeta iz Jazne pri Gotni vasi — dečka. Dežman Jozeta iz Tomajže vasi pri Skočjanu — dečka. Pojže Julka iz Drganjih sel pri Straži — dečka. Znidarič Olga iz Me-

PARTIZAN (Novo mesto) — AMSTERDAM 3:1

Zmaga in poraz novomeških odbojkarjev — Videli smo kvaliteto modernih odbojcarsko tekmo, polno duhovitih potez

Te dni gostuje v Jugoslaviji moška in ženska odbojcarska reprezentanca Amsterdama. V nedeljo se igrala na jesenih, v ponedeljek 25. 7. pa v Novem mestu, ki je privedel gostom prav prijeten sprejem. Pred tekmovalnicem je zbrane vrste amsterdamskih in novomeških odbojkarjev vodil predsednik Partizana dr. Golč, zazelil gostom dobrodošlo in poudaril pomen mednarodnih športnih tekmoval. Po kmenjavni okusnih spominskih daril in šopkov cvetja sta se najprej pomerili ženski vrsti.

AMSTERDAM — PARTIZAN 3:1 (11:10, 13:5, 15: 6, 15:9)
V vrsti Amsterdama igra nekaj državnih reprezentantov, ki so zares dovršene igralke. Novomeški igralec je v prvem nizu, ko so po začetni nevroti postopoma zmanjšali prednost Amsterdama, slednjil izenačili in prešle v vodstvo, ki so ga obdržale do konca tega niza. Tehnična izredno gostulova vrsta je prišla do izraza že v drugem nizu in je do močnejše popolnoma razorožila. Kar pokaže tudi porazen izid. Tretji nizu se je prišel še dosti izenačiti, nato pa je dosegel vrsta precej popustila. Nekaj več odpora je zopet nudila v četrtem, vendar se ni mogla izogniti zasluženemu porazu. Končan rezultat te tekme odbojarske igre in močnem oblikovanju vrste, ki je v prvi vrsti redka pokrenost, razpojenih igralci, levrtna in poštena igra v polju ter čisti udar in mreži. Domače igralke v vsem

tem mnogo zasostajajo in bo potrebno še precej truda dela, da se dokopljajo do tega znanja. — Nastopila so: Križič, Ostanc, Grabnar, Rohar, Penca, Pascoio, Fink, Mislje. Sodil je Urh.

Takoj nato sta nastopili moški vrsti.

PARTIZAN (Novo mesto) — AMSTERDAM 3:1 (15:10, 10:15, 15: 6, 15:11)

Tudi najbolj razvjen gledalec je moral priti pri tej tekmi na svoj račun. Bila je polna lepih in hitrih akcij moderne odbojke. Gostje so vse čas tekmo uspešno zavračali silovite napade domačih in skrajno pošteno napredovali vse, kar se je rešiti dalo. Po drugi strani pa se upirali naj hitre in duhovite poteze na mreži ter pokazali visoko raven znanja sodobne igre odbojke. Novomeški so že takoj sploščali v prvem nizu prevzeli iniciativo in si pridobili naskok, ki so ga obdržali do kraja. V drugem nizu gostje so dinamično igrali izsilili preokret v svojo korist, nato pa so v tretjem odbojni postavili. Zelo močan odpor so nudili v četrtem nizu. Pridobljeno predstavo domačih in gostov izenačili nazadnje od 4:3 na 11:11. Le s skrajnimi napori, v katere je bilo treba vložiti vse znanje

in rutino, so Novomeščani osvojili niz in končno zmago.
To je bila hkrati druga mednarodna znanja novomeških odbojkarjev, saj nam je še v živem spominu zmaga nad odbojkarji Sokelske Zupe z Dunaja pred tremi leti. Novomeške barve so zastopali: Futko, Dotenc, Medic, Šonc, Bergant, Simič, Lapajne in Golč. Sodil je Podbevšek iz Ljubljane.
Tekmal je prisostvovala okoli 1000 gledalcev, ki so vsako uspešno akcijo vseh vrst navdušeno pozdravljali in odobravali. Holandske gostje iz Amsterdama so ljubnost, s katero so bili sprejeti v Novem mestu. Po tekmi in skupni večerji so si ogledali spominsko vežo žrtve in herojev NOB, nato pa posejeli v družbi novomeških odbojkarjev. Zapel jim je oket KD Dušan Jerab, ki jim je zaključil prijeten večer s podoknico. Amsterdamska reprezentanca je povabila naše odbojkarje na gostovanje v Holandijo. Zelo pohvalno so se gostje izrazili tudi o objektivni novomeški publikli. Za je kratka vest v Porocevalcu z dne 25. julija o tekmi Holandcev na Jesenih odvratna marsikaterega Novomeščana, da zanimivo in lepe tekme ni videl. Dvoboj na Leki nas je prepričal, da se šport in turizem tesno dopolnjujeta! Kl.

PARTIZAN (Kočevje) — GARNIZON (Ribnica) 2:2 (1:2)

Ribnicke Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 2:2, kar ustreza tekmi igre. Kljub temu, da je imel Garnizon rahlo terensko premoč, bi domačini lahko zmagali, saj so imeli veliko število priložnosti za doseženje gola kot gostje, toda vsi njihovi napori so bili zaman.
Pri Partizanu je bil najboljši del moštva v obrambi, napadu pa se pozna odsotnost Komaca in Radoslavjeviča. Gostje so se odlikovali s hitro igro in štarti na prvo mesto, kar domačini igralcem ni šlo preveč od roke. Tekma, ki jo je gledalo 350 gledalcev, je bila na povprečni višini.

Pionirji prvič na štartu

Člani so tekmovali v teku na 200 m, skoku v daljino in troskoku, članice pa v metu kroglice. Rezultati — člani: Tek 200 m — Čihar 24,0, Rudl 24,7, Skok v daljino — Torkar 6,22, Čihal 5,90, Rudl 5,80, Troskok — Čihal 12,70, Stebaj 11,60. V metu kroglice za članice je zmagala Erath z metom 16,22, druga je bila Kozina z metom 10,83.

Okrajni zvezi PARTIZAN Cernomelj in Novo mesto združeni

Delegati obeh okrajnih zvez Partizana Novo mesto in Partizana Cernomelj so se na skupni seji združili. Iz obeh okrajnih zvez Partizana je bil izvoljen nov odbor, ki bo delal do prve letne skupščine. Za bodoče delo Okrajne zveze Partizana Novo mesto je predviden sledeči plan dela:
V avgustu meddruštvene tekme v plavanju v Novem mestu.
V septembru turnir v malteno-poknetu za moške in ženske v Cernomlju.
Oktober: posamezni in ekipno prvenstvo in lahki atletski meki in ženske v Novem mestu. Okrajno prvenstvo v odbojki: moški in ženske v Trebnju.
November: Okrajna telovadna akademija v Cernomlju — udeležba na Teku Republike v Ljubljani.
December: meddruštvena tekme v orodni telovadbi v Senku in Metliki; tradicionalni tek Jugoslovanske ljudske armade v Cernomlju, mladinci in člani.
Januar: društveni občni zbori Partizana.
Smutanje: Teki in skoki v Šentjerneju, atpke discipline na Gorjancih.

Karel Oražem

»MORJE, MORJE...«

20. julija je odšla iz Novega mesta druga skupina 55 otrok v počitniško kolonijo v Split, dan prej pa je prva skupina naših otrok zapustila Split in lepo jadransko obalo. Tudi otrokom te skupine je Zveza borcev prispevala več kakor polovico stroškov, ostalo pa starši.
Slovo na novomeški postaji je bilo prav prično. Starši so se s predstavniki sveta za sokrstvo, SPK in Zveze borcev vedr poslovlili od mlajkov, ki bodo preživeli tri tedne v lepem domu ob morju. Nekateri se še nikdar niso peljali z vlakom tako daleč, zato so z zanimanjem ogledovali nove kraje. Ponočijo je svedela premagal spanec, zgodaj jutraj pa so se zbudili v novi pokrajini. Vsi so bili nestrpni, dokler ni nekdo ves presrečen zaklical:
»Morje, morje! Vidite, ladja, pa jadrnical!...« V hipu so vsi pozabljali na utrujenost in vročino; vse je strelmo v smer, kjer se je v daljavi pokazalo morje. Tudi drugo skupino v koloniji vodi touz. Mihelčič. Upamo, da bomo v času, ko bomo uživali ob morju v Splitu, uremčili naše lepe nabrte in se čez 21 dni zadovoljni in zagoreli vrnili domov.

ŠAH

SILA — zmagovalca slavnostnega brزتurnirja

U počastitev Dneva vstaje je novomeško šahovsko društvo v petek 22. julija pridrilo v Domu JLA slavnostni brزتturnir posemnekonice. Tekmovalca se je udeležilo 19 šahistov iz Novega mesta, Trebnja in JLA. Brزتturnir je imel zanimiv potek.

V nedeljo plenum doolenjskih šahovskih funkcionarjev

V nedeljo 31. julija bo v Novem mestu v kvarni Metropoli plenum doolenjskih šahovskih funkcionarjev. Začetek plenuma bo ob 10. uri dopoldne. Opozorjamo vsa šahovska društva in sekcije, da obvezno pošljejo svoje delegate, ker boča na plenumu reševati nekatere važna vprašanja za doolenjski šah. Vse šahovske emote bodo prejete plačnoma vabilu. Plenuma se bo udeležil tudi delegat šahovske zveze Slovencev.
ŠD Novo mesto. M.

Novomeščani na pokalnem turnirju v Karlovcu

Priljučeno bi, da novomeški odbojkarji na pokalnem turnirju v Karlovcu, kjer so zasluženo dosegli drugo mesto takoj za spomladanskim prvskom slovensko - hrvaške odbojcarske tekme zagrebških Lokomotiv. Tekme so bile utrudljive in je o zmagovalcu odločila finalna tekma, v kateri so Novomeščani po dramatični borbi podlegli šele v petem nizu z najtesnejšim rezultatom 13:15. Pri Novomeščanih se pokaže manjše hube, ki jih bo do zadnje prvenstva mo-

OKRAJNO PRVENSTVO V STRELJANJU

Na priznanem strelšču v Gornji vasi, ki pa na žalost zaradi nezadovoljstva posameznikov ni vedno na razpoložno za streljanje, je bilo na državni praznik dne 22. julija ter v nedeljo 24. julija I. okrajno prvenstvo v streljanju z vojaško puško za posameznike in družine.
Ker so bile postavljene za naše razmera stroge norme, se je tega prvenstva udeležilo 5 družin in sicer: S. D. Vinke Padersič, 4. Novega mesta s 25 člani, S. D. Gotna vas z 8 člani, S. D. Trebnje s 8 člani, S. D. Mirna peč s 5 člani ter S. D. »Pionir« Novo mesto s 4 člani.

OPOZORILO

V 23. številki smo poročali, da sta postalna Kastele in Čihal pri stroplejsne napake: Čihal je član Partizana v Kočevju, ne pa v Cernomlju, kar s tem popravljamo.

Tehnični izidi so sledeči:

Na splošni tarči je tekmovalo se tekmovalce in so dosegli naslednja mesta:
1. dr. Pavlič Marjan (S. D. »Vinke Padersič« N. M.) 71 krogov.
2. Kofir Karel — Pionir N. m. 68 krogov.
3. Turk Blaž — Gotna vas 63 krogov.
4. S. D. »Vinke Padersič« N. m. 732 krogov.
5. S. D. Gotna vas 574 krogov.
6. S. D. Mirna peč 467 krogov.
4. S. D. Trebnje 466 krogov.
Kot posamezniki:
1. dr. Pavlič Marjan, N. m. 201 krog, 2. Bele Ivan, Gotna vas 148 krogov, 3. Kolenc Cveti, Trebnje 145 krogov, 4. Skube Tomaz, N. m. 129 krogov, 5. Okroglič Marjan, N. m. 128 krogov.

Otočec ob Krki

Med nalivom 22. julija popoldne je udarila strela v transformator pri Otočcu in ga zgala. Škoda je precejšnija.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Prilučeno bi, da novomeški odbojkarji na pokalnem turnirju v Karlovcu, kjer so zasluženo dosegli drugo mesto takoj za spomladanskim prvskom slovensko - hrvaške odbojcarske tekme zagrebških Lokomotiv. Tekme so bile utrudljive in je o zmagovalcu odločila finalna tekma, v kateri so Novomeščani po dramatični borbi podlegli šele v petem nizu z najtesnejšim rezultatom 13:15. Pri Novomeščanih se pokaže manjše hube, ki jih bo do zadnje prvenstva mo-

Prilučeno bi, da novomeški odbojkarji na pokalnem turnirju v Karlovcu, kjer so zasluženo dosegli drugo mesto takoj za spomladanskim prvskom slovensko - hrvaške odbojcarske tekme zagrebških Lokomotiv. Tekme so bile utrudljive in je o zmagovalcu odločila finalna tekma, v kateri so Novomeščani po dramatični borbi podlegli šele v petem nizu z najtesnejšim rezultatom 13:15. Pri Novomeščanih se pokaže manjše hube, ki jih bo do zadnje prvenstva mo-

Novomeščani na pokalnem turnirju v Karlovcu

Priljučeno bi, da novomeški odbojkarji na pokalnem turnirju v Karlovcu, kjer so zasluženo dosegli drugo mesto takoj za spomladanskim prvskom slovensko - hrvaške odbojcarske tekme zagrebških Lokomotiv. Tekme so bile utrudljive in je o zmagovalcu odločila finalna tekma, v kateri so Novomeščani po dramatični borbi podlegli šele v petem nizu z najtesnejšim rezultatom 13:15. Pri Novomeščanih se pokaže manjše hube, ki jih bo do zadnje prvenstva mo-

OKRAJNO PRVENSTVO V STRELJANJU

Na priznanem strelšču v Gornji vasi, ki pa na žalost zaradi nezadovoljstva posameznikov ni vedno na razpoložno za streljanje, je bilo na državni praznik dne 22. julija ter v nedeljo 24. julija I. okrajno prvenstvo v streljanju z vojaško puško za posameznike in družine.
Ker so bile postavljene za naše razmera stroge norme, se je tega prvenstva udeležilo 5 družin in sicer: S. D. Vinke Padersič, 4. Novega mesta s 25 člani, S. D. Gotna vas z 8 člani, S. D. Trebnje s 8 člani, S. D. Mirna peč s 5 člani ter S. D. »Pionir« Novo mesto s 4 člani.

OPOZORILO

V 23. številki smo poročali, da sta postalna Kastele in Čihal pri stroplejsne napake: Čihal je član Partizana v Kočevju, ne pa v Cernomlju, kar s tem popravljamo.

Tehnični izidi so sledeči:

Na splošni tarči je tekmovalo se tekmovalce in so dosegli naslednja mesta:
1. dr. Pavlič Marjan (S. D. »Vinke Padersič« N. M.) 71 krogov.
2. Kofir Karel — Pionir N. m. 68 krogov.
3. Turk Blaž — Gotna vas 63 krogov.
4. S. D. »Vinke Padersič« N. m. 732 krogov.
5. S. D. Gotna vas 574 krogov.
6. S. D. Mirna peč 467 krogov.
4. S. D. Trebnje 466 krogov.
Kot posamezniki:
1. dr. Pavlič Marjan, N. m. 201 krog, 2. Bele Ivan, Gotna vas 148 krogov, 3. Kolenc Cveti, Trebnje 145 krogov, 4. Skube Tomaz, N. m. 129 krogov, 5. Okroglič Marjan, N. m. 128 krogov.

Otočec ob Krki

Med nalivom 22. julija popoldne je udarila strela v transformator pri Otočcu in ga zgala. Škoda je precejšnija.

Vera v zmago nam je dajala neizčrpne moči

Cvet z groba talcev

(Napisano namesto: KAKO SEM DOŽIVELA OSVOBODITEV)

»Večera so prišli k nam partizani, ves, bil je Mikličev Pavle, pa tisti ta glavni s sodišča in še dva druga. In za kruh so prosili, kakor včasih. Rekla sem jim: če sie partizani, bom pa vsakega kar tikala, kakor med vojno, ko smo bili vsi enaki...»

Tako mi je pravila na poti skozi gozd prijazna ženska z Zepena, ki je bila s sosedo na Lipniku k odkritju spominske plošče na Kuharjevi zidnici, v kateri je leta 1944 delala novomeška okrožna tehnik.

Tam bo tudi moj sin, ki je pri predvojskih v reki med drugim, si obrisala pot s čela in potegnila ruto bolj naprej. Težko sta nosila z nauko: iz njenih košar so kukale stenklenice, prihla da se skrivala druga dobrota. Še smo malo poklepetali o letini, toči, liti in vročini, pa smo bili na Lipniku.

Z desne je prišla patrolja sta-

Lepa slovesnost na Lipniku pri Trebnjem

rih partizanov. Postaren tovariš je nosil zastavo, za skednjem se je oglašala harmonika, godci so pripravljali instrumente, znanici iz Ljubljane, Kopra, Novoga mesta in trebanjskih krajev pa so se rokovali in objemali. Vročina je želela iz zemlje in vlogradov okoli nas, da smo urno lskali senice in požirek hladne pijače.

Kmalu po tretjih uri je Ludvik Strajnar, predsednik obče odbora Zveze borecev, sprejel poročila štirih partizanskih patrulj, ki so v sredo in četrtek prekrizirale prijazne vase med Mirno, Trebnjem in Debencem. Nato smo vsi odšli pred Kuharjevo zidnico, obkajali jo in postavili čedalje bolj črni. Prvi je govoril tovariš Strajnar in pozdravil člane nekdajne okrožne tehnik, opisal njeno delo v tem predelu naše domovine med vojno in počastil spomin borec, ki je padel pred Kuharjevo hišo, z enolitnim molkom množice. Nato je odkril lepo ploščo na zidnici.

Za njim je spregovoril Zoran Hudalet, vidno ganjen in prav vesel pozornosti Zveze borecev do nekdajne postojanke agitacije in propagande na Lipniku. Govoril je o delu okrožne tehnik in se topla zahvalil vsem

domačinom, zlasti pa Kuharjevima, za pomoč in sodelovanje med vojno. »Mi sami bi malo naredili brez naših dobrih ljudi na Lipniku, Češnjevku, tja do Trebelnega, Mokronoga, Sentele, lovenca in drugih prijaznih dolenskih vase. Vera v zmago nam je dajala moč, da smo vzdržali je delal med drugim tovariš Hudalet, ljudje pa so njegove besede poročavili s ploščanjem.

Oglasil se je tudi tov. Frpar-Vrbinc, obudil spomine na politično delo v nekdajnem trebanjskem kraju med vojno in se zahvalil ljudem za sodelovanje. Pevski zbor iz Trebnjega je zapel borbeno pesem, nakar je spregovoril še tovariš Venturini-Sander, član nekdajne okrožne tehnik. Medtem se je vtila ploha, ki je preprečila nadaljnji pripravljeno spored pred zidnico. Stisnil si se pod kap, pa k prijaznim Kuharjevim ljudem v sobo in vežo, drugi pa so skednjah. Skoraj pol ure so nazigale strele svojo pesem, dež pa je pral oparico iz zemlje. Na travničku so nam nato pialirli in Nemške valsi zaigrali partizansko igrico, mali vojaki korenjaki pa so pogumno zeklamirali pesmico. V šalab, razgovorih, prijatnih pomenkih in

obujanju spominov je potekal popoldan. Med nekdajne agitatorje okrožne tehnik je prišel tudi narodni heroj Joze Borštnar z družino, ki so ga stari boreci posebno topla pozdravili. Zadelena je partizanska in narodna pesem in ure so minile, da ljudje sami niso vedeli kdaj. Spominska plošča na Kuharjevi zidnici in spomenik padlemu partizanu pred njo bosta pričala, da se zavedamo žrtev in naporov, ki so bili potrebni za zmago v narodnoosvobodilni vojni. Odkritje plošče in spomenika na Lipniku je druga večja prireditelj v občini Trebnje, s katero praznuje Trebanjci deseto obletnico osvoboditve.

Pomlad v letu tisoč deset stotin petinštiridesetem. Sad — splošč pred štirimi leti — je dozorel. Imenuje se svoboda. Vsi tisti, ki so ta čudoviti, skozi nevihte in kri dozoreli plod pripravili, ga nosijo do človeka do človeka. Osvobodene duše hlajstajo po njem, se z žejnimi srci vsevsa vajo vanj in pijejo, pijejo do omrtice njegovo meso: svobodo.

Povsod le vrisk in smeh, objem in cvet, poljub in stisk. — Le nekatje le v našem najhujšem kraju stoji ob zastrtem oknu žena in joka. Z njo joka tudi sedemletna deklica. Ta otrok sem bila pred desetimi leti jaz — rečimo Polončkovca Tonka — čeprav se v resnici imenujem in pišem drugače.

Povedala vam bom, zakaj sem takrat, ko so se vsi v našem kraju veselili, jaz jokala. Moj oče je bil belograditelj, kasneje domobranec. Tako težko mu rečem izdajalec. Rada sem ga imela (tudi danes ga imam še — ali me morete razumeti?). Dvakrat ali trikrat na teden je prišel domov. Lep, kakor vsak oče, mi je redno prinašal slaščiice in sladkorčke. Lizačo sladkorčke in sedeč na njegovih kolnih sva se igrala konjička: »Hija — ho, stari šimel hija — ho!« mi je pel v obraz in jaz sem bila najšrečnejši otrok vsa tista štiri leta okupacije.

Očka sem občudovala. Ljubila sem ga, bila po otroško zaljubljena v njegov lepi obraz. Po-

sežno spoštovanje pa sem čutila do njegove vedno zlikane uniforme.

Prišla je pomlad leta tisoč deset petinštiridesetega. Mama je bila vedno zaskrbljena in takrat, ko sem očeta najbolj pričakovala, so prišli neki drugi ljudje. Po ulici so korakali in ljudje so jih zasпали s cvetjem. Mama je ob pogledu nanje jokala. V mojem srcu je rasel odpor proti njim. Imela sem jih za krivce materinih solz. Mislim, da sem jih takrat sovražila.

Od tistih dni je minilo deset let. Pomlad je prišla v tistem času že desetkrat v našo osvobodeno domovino. Tudi mene obišče vsako leto, mi potirka na srce in pove vedno kaj novega in odkriva vedno nova spoznanja: tisti umazani voljaki, ki so pred desetimi leti s cvetjem zasuli korakali po ulici, postajajo z vsako pomladjo lepi in veličastnejši; tista svetila in zlikana obleka, ki jo je nosil moj oče, pa postaja vedno grša, ob spominu na sladkorčke, ki mi jih je podaril oče, pa imam v ustih hudo, hudo trpekokus...

Oni dan sem pisala očetu v tujino, kamor je zbežal pred svobodo. V kuverti sem mu poslala tri spomince, za katere je prošil, naj mi jih utrgam na rodni zemlji. Storila sem še več: en cvet sem utrgala z groba talcev.

Pisala sem mu tudi, da sem v šoli izdelala s prav dobrim uspehom. Se eno samo leto me loči od poklica. Učiteljica bom, sem mu ponosno sporočila. Učila bom otroke...

Moj glavni predmet bo: ljubezen in zvestoba do domovine. V njihove srčne gredice bom trosila seme tistega sadu, ki so nam ga priborili pred desetimi leti borci za svobodo.

In verjamete mi: skrbno in pridno bom vsak dan te gredice zalivala.

Po pripovedovanju Fotočnikove Tonke napisala

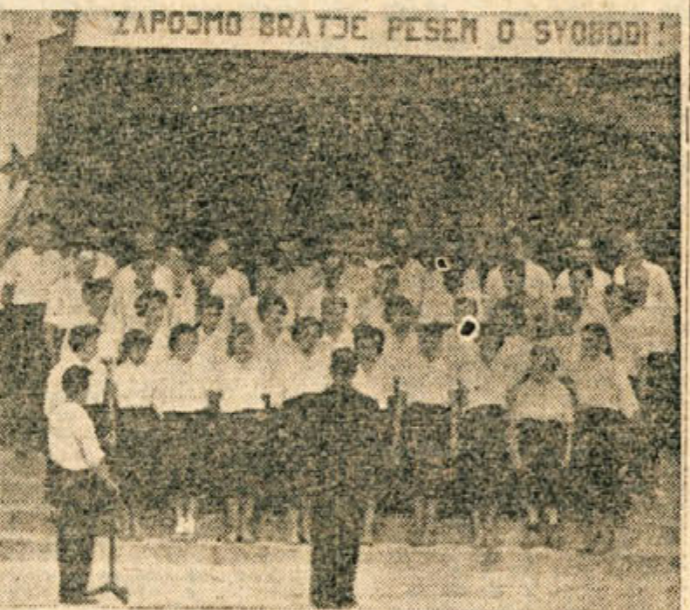
Marica Rozman, Gotna vas pri Novem mestu

O, ti nesrečni tobak!

Spadam med tiste »nesrečnike«, ki žužijo »božjo travco« — tobak. Usodnega dne, ko je nenadoma planila kot strela z jasnega neba med našo družbo novica, da se bo tobak pridružil, so se nam začele cigarete nekako zoprne. V pekelne smo metali ogorke večje za pol prsta, med nas pa se je naselila slaba volja. Od vseh strani so prihajali glasovi — odvadil se bom kaditi, primerljunaj da res. Zunanje je bil čemer, dežuveni dan.

»Svežla, je ta dež«, si šli ali enega ali drugega. Gostilne pa so se polnile. Zbrali so se puhači cigaret, čikarji, mubarji in vsi ljubitelji tobaka. Nastalo je veliko povpraševanje po tej dobrini. Gostilne so bile polne dima, da bi lahko hlobase sušili. Pogovor je teklo večnoma o tobaku, o novih cenah masti, oja in moke je bilo govorenje bolj zaradi lepšega. Vano je teklo od miz, kot da stane liter po dinarju, skrabska bil je nadvide »zalostene« dan. Prati večera so se dubotni umirili. Mnogi so odšli domov s trdnim sklepom, da se tobaka ne bodo nikoli več dotaknili. Drugi dan je bilo zvečine vse pri starem. Še nekaj kritike na račun novih cen, še nekaj pridruženja, deloma na račun mačka, in ljudje so začeli voziti po starih poteh.

Ob, ti nesrečni tobak, zastrupljeni zrak, uničujni žive, prazni denarici, si povod prepira med mozem in ženo, vojni čiki mažejo prste, kaj te je tvebal! Milijoni gredo o obliki dima skozi usta kadilcev. Povod sam, kjer delevce ali uslužbence razmeroma malo zasluži, je pa strasten kadilec, gre kolenje na račun cele družine. Poselno težko je v družinah, kjer sta vdana kajenju mož in žena. V sedanjih razmerah ni druge pomoči, kakor kajenje opusti ali pa ga vsaj čim bolj omeji. Da homo s tem veliko pomagati tudi za izboljšanje našega zdravja, se pravo dobro enak kadilec, ki se vsako jutro dvesti s hlaštem ravno zaradi kajenja tobaka. (OM)



Mešani pevski zbor KUD Trebnje (pevovodja Pavle Zagar) na Okrajnem pevskem festivalu v Novem mestu — 3. julija 1953 (Foto Lojze Kastelic)

Katera so najmanjša živa bitja

To vprašanje je nerazdružljivo povezano z velikostjo najmanjših bitij. Velčina bi prav gotovo odgovorila, da so najmanjša živa bitja živo vezovano z vprašanjem o bacili, oziroma bakterije sploh. Pa bi se zmotili, kajti bacili so proti virusom, ki jih imamo za sedaj za najmanjša živa bitja, pravi orjaki. Ker pa beseda orjak lahko izzove različne predstave, naj pomenimo, da je bacil v primerjavi z virusom v približno takem razmerju kot hiša s pšeničnim zrnom.

Velikost najmanjših živih bitij je tesno povezana z velikostjo beljakovinske molekule, ki je najzajnejši predstavnik zamožnato zgrajene protoplazme, ki sestavlja živo bitje. Torej nobeno živo bitje ne more biti manjše od beljakovinske molekule. Ker pa se to različno velike, se lahko temu primerno spreminja tudi velikost virusov, ki ne presegajo posebno velikosti srednje dolge beljakovinske molekule, tako da se mnogi znansivnik sprajujejo, če so sploh to živa bitja.

Ugotovili, da se njihova velikost giblje med 10 — 500 milijonik milimetra. Ena izmed najmanjših vrst virusov je povzročitelj bolezni poljomylitis. Velik je približno 10 milijonik milimetra. Ker se velikost molekule beljakovina giblje od 45 do 24 milijonik milimetra, pomeni, da nekatere vrste virusa ne presegajo velikosti ene same beljakovinske molekule. Iz tega sledi, da je skoraj izključeno, da so virusi živa bitja, ker v ozirom na dimenzije ne morejo biti nosilci vseh onih lastnosti, ki jih pripisujemo živim bitjem.

Ziva bitja pa, čeprav so še tako majhna, morajo biti brezpogojno sestavljena iz večjih molekul beljakovina. Po računih Erzerjeja bi imel virus velikosti 10 milijonik milimetra samo 8 molekul beljakovina, pri čemer ne ostane nič prostora za molekule vode, brez katere se po sedanjem pojmovanju ne morejo odvijati življenjski procesi. Iz teh razlogov prevladuje danes v znanosti mnenje, da virusi niso živa bitja, ker so za to premajhna. Vendar zadnje besede znanost še ni rekla.

Najmanjše z gotovostjo poznano živo bitje je kroglasta bakterija Microcoocus progrediens, povzročitelj neke specifične začetne bolezni. Velika je vsega 15 tisočink milimetra. Virus pa so še mnogo manjši. So tako drobnj, da prehajajo tudi skozi najfinješe filtre. Zato pravimo, da so filtrabilni. Raziskovalec Beyerlink je mečil, da niso živa bitja, ampak neke vrste organske spojine. Po drugi strani pa kaže svojstvo razmnoževanja, da so živa bitja. Andrews, ki je viruse meril s posebno metodo skozi posebne filtre, je

Iz objestnosti so ubili človeka

V Charleroiju (Belgija) je ruder Jose Vandevelde postal žrtav objestnosti svojih tovarišev. Po delu je dejal, da ima »čisto prazen želo« in ta beseda je dala sideož njegovim prijateljem, ki jih je bilo šest. Podirli so tovariša na tla, ga trdno držali, nato pa mu z avtomobilsko pumpo pogrnali v trebuh zrak. Vandevelde se je začel zvijati od bolečin, odpeljali so ga na kliniko, pa ni bilo več pomoči. Od prevlečke količine zraka so mu položili čreva. Nesrečni ruder je bil star 24 let in oče dveh otrok.

- PUTNIK NOVO MESTO**
TELEFON 198 in 111
- prodajamo železniške vozovnice.
- organiziramo skupinske izlete z vlaki in avtobusi
- posredujemo potne liste in vize vseh držav
- rezerviramo sobe v hotelih
- prodajamo ladiske vozovnice
- najlepše razglednice lahko kupite pri nas
- na razpolago nov, moderen avtobus
- poslužujte se naših uslug in brezplačnih informacij!

DRAGOCENA GLAVA

»Poglejte tole lepo lobanjo gorile, razlaga svolski profesor poslušalcem. Obleka te opiče Mbanje je res čudna, kajne? Pa tudi redka — v našem mestu sta samo dve: eno imva mnogi, eno pa jaz!«

FENOMENI

»Več, da sem videl v cirkusu človeka, ki je brez rok pa igra klavir!«
»Prava reč. Moja žena sploh nima glasu pa vendar poje.«

KUPCIJA

»Dva jurja hočete za tegale psal Samo pogledite, kako venomer trza z levim očesom.«
»O ne, nič ne trzal! Le pomežen mi je, naj ga nikar ne dam izpod cene.«

ZNANJE JE MOČ

Kozamurnik je v gosteh. Gospodinja vključila radio in po sobi se razlegne krásno igranje na klavir. »Slušate to je slavni Padrevski!« Jopne gospodinja gostu.

POKLICNO VPRAŠANJE

Frizer je postal ženo v poročnišnico. Nestrpno vpraša nekajkrat po telefonu, nazadnje pa te dobi veselo sporočilo: »Čestitam, otrok je že rojen!«
»Britje ali trajna?« vpraša radovedni oče.

»ZA BOLEZEN SO ZDRAVILA...«

»Miha, kaj pa je bilo s sarkomom tvoje mlajše sestre, ko je odšla na kliniko?«
»O, nič hudega — samo dvojički...«

PROFORSKA

Profesor pride k svojemu prijatelju zdravniku. Sedeta in se pogovarjata celo uro, naposled se profesor poslovil. »Kako pa kaj tvoja soproga?« ga vpraša ob slovesu zdravnik.
»Oreja, čisto sem pozabill Omedlela je, zato sem te prišel klicat.«

DORIS

Koloniska voda in toaletno milo

Tovarna
Zlatorog
Maribor

POPONJA

Diški spremijo svate še četrt ure daleč do razpotja, kjer so obrnili z velike ceste na stransko proti holmu, na katerem stoji ženinova domačija. Cel pot so ukali in peli in streljali iz dveh starih samokresov, katera jim je posodil cerkovnik. Ljudje so jih srečavali in se smejala, vidič, kako se drže za roke mladi, beločilni gospodje z zagorelimi, s cvetličami kakor posutimi svati. Neprilike niso imele nobene več. Na razpotju so jemali slovo najmanj četrte ure. Dekleta so se od konca nekoliko branila poljubiti vsakega svojih spremljevalcev, kakor so prosili in zahtevali. Nazadnje jih sklonijo dobra volja, viano in opomin starešine, da se vdajo.

V krmi sva ostala jaz in gospodinja sama in se pogovarjala, to se ve, o ravnokar zapustivših naju svatih. »V takem ognju pa mislim, da že dolgo ni bila nobena nevesta. Jaz sicer nisem vsega videla in slisala, ali mi je povedala vse hči, kaj je bilo in kako se je godilo v hiši in zunanji hiše. Uboga sirotka Moral je je Bog sam obvarovati, da ni umrla ali vsaj oborela. Revica je grešila, to je res. Ali pa ni dosti velika kazen že ta sramota? Zda jo jo gospod poročili. Pri spovedi ji je bil greh odpušen in zakon je popravit vse, kar je zakrivila. Otrok je njen in njegov, ne bo se mu treba klatiti po svetu brez križanske odreja in brez kruha. Strbela bosta zanj oče in mati, kakor za vsakega zakonkega. Takim ljudem bi se morala pot do zakona vselej in na vso moč olajšati, ne pa zapirati in greniti s tako nesramnimi zavajljicami. Če je začel dober, je rado tudi vse drugo dobro. Če pa naklada poroka tako sramota, kakor sta jo na priliko doživela danes ta dva človeka, pa ni čudo, ko bi se gledala pisano tudi v zakonu in si očišala: »To sem trpel vse zavoljo tebi!« Ni res, jaz sem trpela to zavoljo tebe!« Sama poznam več takih, ki so se prej imeli radi in še preveč radi, v zakonu pa so se zmerjali in si želeli smrt, vse zavoljo sramote, ki so jima je delala pred poroko in po poroki. Imela sem vrstnico, s katero sem žvela in odrasla skupaj in sva bili prav dobri prijatelji. Seznanj se z nekim usnjajem in rodi. Fant je takrat ni mogel

vzeti, ali čez nekaj let mu umre oče in mu zapusti majhno, ali dosti dobro kmetijo. Zda povč Miklji, da se hoče z njo poročiti. Ona mu pravi: Nak in nak! Kaj mi pomaga tak zakon? Ena nečast se mi je pripetila takrat, ko sem postala nezakonska mati; zda bi pa morala učakati zopet eno: saj veš, kaj delajo o poroki s takimi, kakor sem jaz. Še prva sramota bi me bila kmalu umorila, druga bi me pa gotovo. Tako breme je zame preteško. In ni ga hotela nikakor ne. Ljudje pravijo, da to mora biti. Tako sramota plaši druga dekleta od greha. Jaz pa trdim, da je to prazna in bosa. Sem že v petdesetem letu, vsako leto se možičaka nevesta z otrokom. zančuje in zasramuje se o poroki vsaka, ali nezakonskih otrok se rodi danandanjši ravno toliko kakor prej in tudi več. AH ni to očlino znamenje, da ne more tuja sramota nikogar popobjšati?...»



Gregov oče Jernej ni hotel iti v cerkev. Čakal je svate doma. Medtem ko je žena pekla, kuhala in cvrla, je sedel pri viru na ograji in se pogovarjal z dvema sosedoma o spačenosti sedanje mladine. Tolajžla sta ga nekako s tem, da sta mu razlagala grehe svojih in drugih sosednjih otrok in dokazovala, da niso nič boljši od njegovoga Grega. Jernej se je od togote ves tresel in klet sina in svate in samega sebe,

da je zarodil in odgojil takega malopridneža. Ura preteče za uro, kje so ostali svatje? Jernej škripaje z zobmi in bi stavil za svojo glavo, da so jih zaprli v kak hlev ali svinjak. Tudi soeda se čudita, eden blekne neumno, da se je podri morda most čez Krko. Jernej ga pogleda očno in obenem zabavljuje: »Jaka, tebi se blede, ali si pozabili, da stanujemo mi takraj Krke in hodimo iz cerkve brez mosta domov.« Naenkrat vzdihne globoko: »Oh, kaj bi dal za to, da bi svaotali tudi moj Grega tako veselo, kakor sem jaz! Ta spomin me ogreje še zdaj, kadar pomislim, kako bahavo in možato smo šli k poroki in nazaj domov in pill popotnje v vsaki beznici in kako smo prvirskali, pristreljali in priskakali tod gor po griču izza one črne hote tam pri potu.« In starec popisuje vse natanko, kako so bili oblečeni, kako ošopkani in orožani vsi, najlepše pa njegova mlada zala Lucija.
Kaj pomeni ta šum, ki zadoh možem na ušesa izza temne gošče? Jernej neha govoriti, se obrne in gleda. Čuje se bliže in bliže strel, ukanje in petje. Starec pravi: »To ni mogoče, da bi bili naši svatje! Tako sem pričel jaz s svojimi s svoje poštene poroke — bog si ga sam vedi, kaj je.« Čez pet minut se prikaže najprej Grega z nevesto, potem starešina, za njimi drugi in družice. Jernej ne more več dvomiti, da so svatje njegovi, ali, kakor je raje govoril »našič. Bal se je, da se bodo priplazili vsi pobiti vsak zase skrivaj in potuhnjeno, zda pa vidi tako veselje, kakor ga je doživel na svoji poroki. To je čudno, nezaljšano, ljubezen premaga vso nevoljo in jezo. Francka poklekne preden, ga prosil za prijaznost in blagoslov, mu obeja vsako postrnost in pokorošino, ravno tako stori v hiši pred taččo. To je bilo nekaj novega, take slavnosti se niso godile še takrat, ko se je ženil Jernej. Tost in tačča sta bila dobrega in kljub zunanji robatosti tudi mehkega srca. Ko prime vsakega z eno roko in ju gleda krotko, seže življivo in boječe in ju prosil: »Imejta z mano potrpjenje, izpolnila bom is srca rada vsako vajino zapoved in željo.« Se jima ni bilo več mogoče premagovati, začela sta ihteti in jokati kakor otroka. Svata se je vrsila in končala na splošno radost in zadovoljenje vseh povabljenih in nepovabljenih gostov.
Grega in Francka živita srečno, kakor vsi ljubeti, ki ne trpe prehude revščine. Kadar se koli vidimo, me povprašujeta za vrle dijake, ki so spremeniili s svojo dobrovoljnostjo najbržkejši čas nunegega življenja v dan sreče in veselja. Ne vem jima odgovoriti drugega, kakor da so se razšli po belem svetu. Prosila sta me, če se zopet snidemo, da jih pripeljem k njima. Na njunem domu bomo ponovili in utrdili staro prijaznost pri čeah starega grečljavana in se spominjali z lahkim srcem nekdanih nadlog in sedanjega miru. (Koniec)